

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

0-6 YAŞINDA ANNESİ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN BİREYLERİN YAKIN
İLİŞKİLERİNDEKİ YAŞANTILARININ,
YAŞAM DOYUMLARININ, BAĞLANMA STİLLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beril AFŞAR

Lefkoşa
Mart, 2023

Beril AFŞAR

0-6 YAŞINDA ANNESİ ÇALIŞAN VE
ÇALIŞMAYAN BİREYLERİN YAKIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**0-6 YAŞINDA ANNESİ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN BİREYLERİN YAKIN
İLİŞKİLERİNDEKİ YAŞANTILARININ,
YAŞAM DOYUMLARININ, BAĞLANMA STİLLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beril AFŞAR

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

Lefkoşa

Mart, 2023

Onay

Beril AFŞAR tarafından hazırlanan “0-6 Yaşında Annesi Çalışan ve Çalışmayan Bireylerin Yakın İlişkilerindeki Yaşantılarının, Yaşam Doyumlarının, Bağlanma Stillерinin İncelenmesi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 12/06/2023 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri Adı – Soyadı

Jüri Başkanı: Dr. Psk. Fahriye BALKIR

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Şengül BAŞARI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER

İmza

.....
.....
.....

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

.../.../2023

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Anabilim Dalı Başkanı

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../2023

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Beril AFŞAR

20/03/2023

Teşekkür

Yapmış olduğum bu çalışmada her türlü bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren değerli hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER'e çok kıymetli katkıları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ders aldığım Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Anabilim Dalı'nın değerli hocalarına mesleki anlamda bana kazandırdıklarından dolayı teşekkür ederim.

Hayatım boyunca desteklerini benden hiç esirgemeyen, çocuğu olmaktan gurur duyarak hayata karşı bakış açısını ve duruşunu örnek aldığım, beni bu günlere getiren canım babam Uğur AFŞAR'a sonsuz teşekkür ederim. Beni her zaman destekleyen, varlığı ile bu zorlu süreçte beni motive eden ve yalnız hissetmememi sağlayan sevgili kardeşim Berk AFŞAR'a teşekkür ederim. Benim her zaman yanımda olduğunuzu ve her zaman beni sevdiğinizi hissettirdiniz. Sizlerin sabrı, sevgisi ve destekleri sayesinde, bu tez çalışmasını başarıyla tamamladım.

Bu tez çalışmasının tamamlanmasında büyük rol oynayan ve beni her zaman cesaretlendiren sevgili arkadaşlarım Selin ŞAHİN'e, Büşra HÖSÜKOĞLU'na, Cemre ÖZEREN'e, Bilal AYGÜN'e ve mesleki bilgisini, tecrübesini hiçbir zaman esirgemeyen ve meslektaş olmaktan büyük gurur duyduğum canım arkadaşım Psk. Çağla ÖZKAN'a teşekkür etmek istiyorum. Sizlerin varlığı, bu zorlu süreçte beni motive etti. Sizlerin desteği, bu tez çalışmasını daha kolay ve keyifli hale getirdi.

Psikolog Beril AFŞAR

Özet

0-6 Yaşında Annesi Çalışan ve Çalışmayan Bireylerin Yakın İlişkilerindeki Yaşantılarının, Yaşam Doyumlarının, Bağlanma Stillерinin İncelenmesi

Afşar, Beril

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

03-2023, 92 sayfa

Bu araştırmada 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan ve çalışmamış olan bireylerin yetişkinliklerinde yakın ilişkilerindeki yaşantılarının, yaşam doyumlarının, bağlanma stillerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye’de yaşayan, 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış ve çalışmamış 18 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır. Araştırmada çocukluk döneminde annesi çalışmış olan yetişkin bireylerin örnekleme amaçsal örnekleme yolu ile seçilmiştir. Araştırmada çocukluk döneminde annesi çalışmamış olan yetişkin bireylerin örnekleme kartopu örnekleme yolu ile seçilmiştir. Araştırma verileri google forms üzerinden gönüllülük esasına dayanarak çevrimiçi olarak toplanmıştır. Çalışmanın verilerini içeren bağlantılar (whatsapp, telegram, instagram, mail, facebook) sosyal medya platformlarından paylaşılmıştır. Araştırmanın örneklemi ise 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış 18 yaş üzeri kadın ve erkek olmak üzere 300 katılımcı ve 0-6 yaş döneminde annesi çalışmamış 18 yaş üzeri kadın ve erkek olmak üzere 463 katılımcıdan oluşmaktadır. Bulgular 0-6 yaş döneminde annesi çalışan bağlanma biçimlerinin ileride yaşam doyumlarını etkilediğini ortaya koymuştur. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin alt boyutları olan güvenli ve kaçınan bağlanma stilleri yaşam doyumunu olumlu yönde etkilerken, kaygılı-kararsız bağlanma stilleri yaşam doyumunu olumsuz yönde etkilemiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışmamış olan katılımcıların yakın ilişkilerinde kaçınma düzeyleri ile yaşam doyumları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Güvenli bağlanma stilleri ile yaşam doyumları arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur ve kaçınan bağlanma stilleri ile yaşam doyumları arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar, annenin çalışmasının yetişkinlikte yaşam doyumunu etkilediğini göstermektedir. Bu bağlamda 0-6 yaş düzeyindeki çocukları olan annelerin sağlıklı bir bağ kurmaları için devlet politikalarının düzenlenmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: yakın ilişkiler, yaşam doyumu, bağlanma stilleri

Abstract

Investigation of Experiences, Life Satisfaction, Attachment Styles in Close Relationships of 0-6 Years Old Individuals with Working and Non-Working Mothers

Afsar, Beril

MSc, Department of Clinical Psychology

03-2023, 92 pages

In this study, it was aimed to examine the experiences in close relationships, life satisfaction, and attachment styles in adulthood of individuals whose mothers worked and did not work during the 0-6 age period. Causal comparison model was used in the study. The population of the study consisted of individuals over the age of 18 living in Turkey, whose mothers worked and did not work during the 0-6 age period. In the study, the sample of adult individuals whose mothers worked during childhood was selected by purposive sampling. In the study, the sample of adult individuals whose mothers did not work during childhood was selected by snowball sampling. The research data were collected online through google forms on a voluntary basis. Links containing the data of the study (whatsapp, telegram, instagram, mail, facebook) were shared on social media platforms. The sample of the study consisted of 300 participants (men and women over the age of 18 whose mothers worked during the 0-6 age period) and 463 participants (men and women over the age of 18 whose mothers did not work during the 0-6 age period). The findings revealed that the attachment styles of those whose mothers worked during the 0-6 age period affected their life satisfaction in the future. Secure and avoidant attachment styles, which are sub-dimensions of the Three Dimensional Attachment Styles Scale, positively affected life satisfaction, while anxious-ambivalent attachment styles negatively affected life satisfaction. A negative relationship was found between avoidance levels in close relationships and life satisfaction of participants whose mothers did not work in the 0-6 age group. A positive relationship was found between secure attachment styles and life satisfaction and a negative relationship was found between avoidant attachment styles and life satisfaction. These results show that maternal employment affects life satisfaction in adulthood. In this context, it is

suggested that state policies should be organized for mothers with children aged 0-6 years to establish a healthy attachment.

Keywords: close relationships, life satisfaction, attachment styles

İçindekiler

Onay	I
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet	IV
Abstract	VI
Tablolar	XI
Şekiller	XII
Kısaltmalar	XIII
BÖLÜM I	1
Giriş	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	3
<i>Araştırmanın alt amaçları</i>	3
1- Çocukluk döneminde annesi çalışan ve çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri bazı Sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?	3
2- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantılarına göre farklılık göstermekte midir?	3
3- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin yaşam doyumları, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin yaşam doyumlarına göre farklılaşmakta mıdır?	4
4- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin bağlanma stilleri, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?	4
5- Çocukluk döneminde annesi çalışan ve çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?	4
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Tanımlar	5
Yakın İlişkiler:	5
Yaşam Doyumu	5
Bağlanma Stili	5
BÖLÜM II	6
Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	6
Yakın İlişkiler	6
Yaşam Doyumu	7
Bağlanma Stilleri	9

John Bowlby'nin Bağlanma Kuramı	12
Mary Ainsworth'un Bağlanma Kuramı.....	13
Harry Harlow'un Bağlanma Çalışması.....	14
Freud'un Teorisi	14
İlgili Araştırmalar	15
BÖLÜM III	19
Araştırma Modeli	19
Evren ve Örneklem.....	19
Veri Toplama Araçları.....	20
Katılımcı Bilgilendirme Formu:.....	20
Bilgilendirilmiş Onam Formu:.....	20
Kişisel Bilgi Formu:.....	20
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-KF):.....	21
Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği:	22
Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği:	22
Veri Toplama Süreci:	23
Çalışma Planı:	24
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	24
BÖLÜM IV	27
Bulgular	27
BÖLÜM V.....	43
Tartışma	43
BÖLÜM VI	48
Sonuç	48
Araştırmada, annesi çalışan ve çalışmayan bireylerin sosyo-demografik özellikleri arasındaki farklılıklar bulunmuştur.	48
Öneriler	49
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	49
Klinisyenlere Yönelik Öneriler	49
Ülke İdarecilerine Yönelik Öneriler.....	50
Kaynakça.....	51
Ekler.....	64
Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme Formu.....	64
Ek 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	65
Ek 3. Kişisel Bilgi Formu	66
Ek 4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu	68
Ek 5. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	69
Ek 6. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği.....	70

Ek 7. Ölçek İzinleri	71
Ek 8. İntihal Raporu	74
Özgeçmiş.....	77
Etik Kurul Onayı	78

Tablolar

<i>Tablo 1. Katılımcıların Ölçek Puanları İçin Normallik Testi Sonuçları.....</i>	25
<i>Tablo 2. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması .....</i>	28
<i>Tablo 3. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanları Karşılaştırılması .....</i>	30
<i>Tablo 4. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanları Karşılaştırılması .....</i>	31
<i>Tablo 5. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları Karşılaştırılması .....</i>	32
<i>Tablo 6. Annesi Çalışan Katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Arasındaki Korelasyonlar.....</i>	33
<i>Tablo 7. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu.....</i>	35
<i>Tablo 8. Annesi Çalışmayan Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu .....</i>	36
<i>Tablo 9. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu.....</i>	38

Şekiller

Şekil 1. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu 39

Şekil 2. Annesi Çalışan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu 39

Şekil 3. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Aracı Rolü 40

Şekil 4. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu 41

Şekil 5. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu ..41

Şekil 6. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Aracı Rolü.....42

Kısaltmalar

AVI	: Annelerin Bağlanma Stilleri Ölçeği
fMRI	: Fonksiyonel Manyetik Rezonans Görüntüleme
ÜBBSÖ	: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği
SPSS	: Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı
SST	: Strange Situation Testi
YİYÖ	: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği
YİYÖ-KF	: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu
YYDÖ	: Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği

BÖLÜM I

Giriş

Günümüzde her geçen gün annelerin çalışma hayatına katılımı artış göstermektedir. Annelerin çalışma hayatına katılması ile çocuklarıyla olan ilişki dinamikleri etkilenebilmektedir. Annelerin çalışma durumunun çocuk üzerindeki etkilerini anlayabilmek ebeveynlik süreçlerine rehberlik edebilir ve annelerin çalışma hayatlarının çocukları negatif yönde etkilememesi için uygun destek programlarının geliştirilmesi açısından önemli olabilmektedir. Bireyin kurmuş olduğu ilk bağı bireye bakım veren kişi ile olan ve gelişiminin ilk yıllarında kurduğu ilişki sonucunda oluşan bağıdır (Subaşı & Kazan, 2020). Bireyin kişiliği hayatın ilk yıllarında oluşmaya başlamaktadır (Keskin & Çam, 2009). Özellikle yaşamın bebeklik ve çocukluk dönemi kişiliğin şekillenmesinde en önemli süreçtir. Bebeklik ve çocukluk dönemindeki yaşantılar, ebeveynlerin davranışları ve çevresel etkiler kişiliğin oluşumunda ve sınırların belirlenmesindeki önemli faktörlerdir. Bu yaşantıların farklılık göstermesi her bireyin benzersiz kişilik özellikleri taşımasına yol açmaktadır (Aslan vd., 2017). Yaşamın ilk yıllarında oluşturulan yakın ilişkiler, ilerleyen yıllarda kurulacak olan ilişkilerin temelini oluşturmaktadır. Bireyin çevresindeki insanlarla kurmuş olduğu yakın ilişkiler de bireyin kişiliğinin şekillenmesinde önemlidir (Ainsworth, 1979). Birey, sosyal ilişkiler içerisindeyken birçok kişi ile iletişim kurabilmektedir fakat kendi için önem ifade eden bireyler ile kurmuş olduğu iletişim, bireyin kişiliğinin oluşmasında daha etkilidir (Hamarta, 2002). Hamarta (2002), çocuğun kişilik gelişiminde ilk yıllarda annesiyle veya onu yetiştiren kişiyle kurduğu yakın ilişkilerin hayatının her alanında etkili olduğunu belirtmiştir. Bebeğin beslenmesi, temel ihtiyaçlarının karşılanması ve sevginin verilmesi bağlanmayı güçlendirir. Annenin bebeğiyle geçirdiği zamana ve kalitesine göre bağlanma güçlenir. Bu güçlü bağ çocukta güvenli bağlanmayı oluşturmaktadır. Çocukların 0-6 yaş dönemi duygusal ve sosyal gelişimin en hızlı olduğu dönemdir (Bowlby, 1988). Bu sebeple çocukların yetişkinlik hayatındaki yakın ilişkileri, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri açısından 0-6 yaş döneminde çocuğa bakım veren kişinin anne mi yoksa başka bir kişi mi olduğu önemli bir soru haline gelmektedir. Bu araştırmada ise 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan bireylerin yakın ilişkilerindeki yaşantılarına, yaşam doyumlarına ve bağlanma stillerine bakılacaktır.

Problem Durumu

Son yıllar dikkate alındığında kadınların işgücüne katılımı zamanla artış gösterdikçe, annelerin çalışma hayatındaki rolü giderek önem kazanmaktadır. Bu durum, özellikle 0-6 yaş arasındaki çocukların yakın ilişkilerinde, bağlanma stillerinde ve yaşam doyumlarında değişikliklere neden olabilmektedir (Lamb, 2010). Annelerin çalışma hayatına katılması arttıkça, bir yandan kadınların ekonomik bağımsızlıklarını pozitif yönde etkilerken diğer yandan bakıldığında ise çocukların anneleri ile birlikte geçirdikleri zamanlarının azalması sebebiyle negatif yönde etkilemektedir (Bianchi & Milkie, 2010; Craig & Mullan, 2011). 0-6 yaş döneminde anne ile geçirilen zamanın azalması çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini etkileyebilmektedir (Shelton & John, 2017; Nomaguchi & Milkie, 2003). Çalışan annelerin çocukları ile ilgili yapılan araştırmalar, çocukların yetişkinlikteki yaşam doyumlarının, bağlanma stillerinin ve yakın ilişkilerinin anneleri tarafından çalışıp çalışmamasıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Acock & Bengtson, 1978; Lerner vd., 2018). Çocukluk döneminde annenin çalışmasının çocukların yaşam doyumunu üzerindeki etkisini araştırdı ve sonuç olarak anneleri çalışmamış çocukların, yetişkinlik dönemlerinde daha yüksek bir yaşam doyumuna sahip olduğunu sonucuna varılmıştır (Ruhm, 2004).

John Bowlby, geliştirmiş olduğu bağlanma kuramı ile bireylerin erken yaş dönemlerinde ebeveynleriyle kurmuş oldukları bağın, ilerleyen yaş dönemlerinde de diğer bireylerle olan ilişkilerindeki davranışlarını etkilediğini savunur (Bowlby, 1969). Bağlanma kuramına göre, erken yaş dönemlerinde güvenli bir bağlanma ilişkisi kurabilen çocuklar, ilerleyen yaş dönemlerinde de diğer bireylerle daha sağlıklı ilişkiler kurma eğilimindedirler (Bowlby, 1973). Bunun yanı sıra, güvensiz bağlanma ilişkisi kuran çocukların ilerleyen yaşlarda depresyon, kaygı ve davranış bozuklukları gibi psikolojik sorunlar yaşama riski daha yüksektir (Bowlby, 1980). Bowlby'nin bağlanma kuramı, çocukların duygusal gelişimine ve ilerleyen yaşlardaki davranışlarına ilişkin önemli bir perspektif sunmaktadır (Jones, 2016).

Anneleri çalışmayan çocuklar çoğunlukla daha fazla zamanlarını anneleri ile birlikte geçirebilmektedir ve bu durum, çocukların bağlanma stilleri üzerinde etkili olabilmektedir. Bununla birlikte, annesi çalışan çocuklar, daha küçük yaşlarda kreşe veya bakıcıya başlayabilmektedir ve bu da çocuğun yaşamında değişikliklere sebep

olabilmektedir. Bu değişiklikler, çocuğun yetişkinlik döneminde yakın ilişkilerini, yaşam doyumlarını ve bağlanma stillerini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın problem cümlesi "Annesi çalışmış ve çalışmamış olan bireylerin, yetişkinlik dönemindeki yakın ilişkilerindeki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki bulunmakta mıdır?" şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Elde edilen literatürdeki araştırmaların incelenmesi sonucu, 0-6 yaş arasında annesi çalışan ve çalışmayan bireylerin yetişkinlik yaşantılarındaki yakın ilişkileri, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri arasında farklılıklar olduğuna dair bulgulara rastlanmıştır. Bu sebeple, yapılacak olan araştırmada 0-6 yaş çocukluk döneminde annesi çalışmış olan ve annesi çalışmamış olan yetişkin bireyler incelenecektir. Bu çalışma, annesi çalışan ve çalışmayan bireylerin yetişkinlikteki yakın ilişki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri arasındaki farkın anlaşılmasını sağlayacak ve bu farklılıkların nedenleri hakkında daha detaylı bir sonuca varılmasına yardımcı olacaktır. Bireylerin bağlanma stilleri onların kişiliğini, duyu ve davranış şekillerini doğrudan etkilemektedir (Taghiyeva, 2018). Bağlanma stilinin temeli bebeklik ve çocukluk döneminde bebeğin anne ile kurduğu bağdır (Ainsworth, 1979). Annesi çalışan çocukların bakımını başka birisi sağlamaktadır bu sebeple bu araştırmada 0-6 yaş döneminde çocuğa bakım veren kişinin anne veya başka birisi olması sonucunda bu kişilerin yetişkinlik dönemlerinde bağlanma stillerinin farklılık gösterip göstermediğine, yakın ilişkilerindeki yaşantılarının etkilenip etkilenmediğine ve yaşam doyumlarında herhangi bir farklılık olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın alt amaçları

- 1- Çocukluk döneminde annesi çalışan ve çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri bazı Sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?
- 2- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantılarına göre farklılık göstermekte midir?

- 3- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin yaşam doyumları, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin yaşam doyumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 4- Çocukluk döneminde annesi çalışan yetişkin bireylerin bağlanma stilleri, çocukluk döneminde annesi çalışmayan yetişkin bireylerin bağlanma stillerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 5- Çocukluk döneminde annesi çalışan ve çalışmayan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stilleri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan bireyler ile çalışmamış olan bireylerin yetişkinlik dönemlerindeki yakın ilişkilerindeki yaşantıları, yaşam doyumları ve bağlanma stillerinin incelenmesi, sosyal ve psikolojik açıdan büyük önem taşımaktadır. Bu konunun incelenmesi, 0-6 yaş dönemi deneyimlerinin yetişkinlik dönemine olan etkisini anlama konusunda yol gösterici olabilir ve kişilerin yaşam kalitesini artırıcı müdahalelerin geliştirilmesinde yol gösterebilir. Annesi çalışmış olan bireylerin, annesi çalışmamış olan bireylere kıyasla daha düşük bağlanma güvenliği düzeylerine sahip oldukları ve daha yüksek bir depresyon riski taşıdıkları bulunmuştur ve bu sonuçlar, erken çocukluk dönemi deneyimlerinin yetişkinlikteki psikolojik sağlık ve iyi oluş üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır (Şenol & Metin, 2021). Günümüzde annelerin çalışma hayatına katılması, çocukların gelişimi ve büyüme süreci üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilecek bir etken olarak fark edilmektedir (Belsky, 2016). Bebeklikten altı yaşına kadar olan erken çocukluk dönemi, duygusal ve sosyal gelişimlerinin temelini oluşturulduğu hassas bir dönemdir. Çalışan annelere sahip çocuklar, genellikle daha uzun süreli ayrılık yaşayabilmektedirler ve çeşitli bakım düzenlemelerine maruz kalabilmektedirler (Gable & Belsky, 2018). Bu durum, çocukların güvenli ve istikrarlı bir bağlanma deneyimi yaşamalarını etkileyebilmektedir. Ayrıca çalışmayan annelere sahip çocuklar, anneleri ile daha fazla zaman geçirdikleri için daha sürekli bir bakım düzenine sahip olabilmektedirler. Bu da çocukların anneleriyle daha güvenli bir bağ geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Çocuklar 0-6 yaş dönemlerindeyken annelerinin iş hayatına katılmasının çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimi

üzerindeki etkilerini kavramak, araştırmacılar ve siyasetçiler için ciddi bir konu haline gelmektedir. Bu nedenle, 0-6 yaş aralığında annesi çalışmış olan ve çalışmamış olan bireylerin yetişkinlik yaşantılarındaki yakın ilişkileri, yaşam doyumları ve bağlanma stillerinin incelenmesi, bireylerin iyi oluşu ve psikolojik sağlığı için önemli bir araştırma konusudur.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- 18 yaş ve üzeri 763 katılımcı ile,
- Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu, Yaşam Doyum Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ile
- Araştırmada kullanılacak olan istatistiksel analizler için Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı (SPSS) 26.0 kullanılmıştır.

Tanımlar

Yakın İlişkiler: Yakın ilişkiler insanlar arasındaki bağlantıyı ifade eden bir ilişkidir. Berscheid'e göre (1983) bireylerin birbirleri ile aralarında duygusal olarak, fiziksel olarak ve duygusal olarak yakın bir ilişki kurmalarını ve bu ilişkinin içinde olmalarını ifade etmektedir.

Yaşam Doyumu: Yaşam doyumunu kavramı bireyin kendisi ile çevresinde bulunan diğer insanlar ile ve kendi yaşamı ile ilgili hissettiğin genel bir memnuniyet hissi olarak tanımlanabilmektedir (Diener vd.,1999).

Bağlanma Stili: Bireyin kendisini ve başka bireyleri anlaması, fikir ve hareketlerini yönlendirmesi ve duygusal gereksinimlerini karşılaması açısından önemlidir (Mikulincer & Shaver, 2016).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Yakın İlişkiler

Yakın ilişkiler insan yaşamının önemli bir parçasıdır ve genellikle aile, arkadaşlar ve romantik partnerler arasında kurulur ve bu ilişkilerde bağlılık, sevgi, sadakat ve paylaşım gibi çeşitli özellikler bulunabilir (Berscheid & Regan, 2005). Araştırmalar, sağlıklı ve memnun edici yakın ilişkilerin, insanların stres düzeyini azaltabileceğini, bağışıklık sistemlerini güçlendirebileceğini ve depresyon riskini azaltabileceğini göstermektedir (Fletcher vd, 2000). Bununla birlikte, bazı durumlarda, yakın ilişkiler içerisinde zorluklar, çatışmalar olabilir ve bu durumlar da insanların psikolojik sağlığını olumsuz etkileyebilir (Whitton vd., 2007). Araştırmalar, sağlıklı ve memnun edici yakın ilişkilerin, insanların stres düzeyini azaltabileceğini, bağışıklık sistemlerini güçlendirebileceğini ve depresyon riskini azaltabileceğini göstermektedir (Fletcher vd., 2000). Bu nedenle, yakın ilişkiler üzerine yapılan araştırmalar, bu ilişkilerin nasıl oluşturulduğu, sürdürüldüğü ve çatışmaların nasıl çözüldüğü gibi konularda bireylere yol gösterici olabilir ve sağlıklı, mutlu ve tatmin edici ilişkiler kurmalarına yardımcı olabilir. Sternberg (1986) tutku, bağlanma ve yakınlığın bir araya geldiği arkadaşlığı yakın bir ilişki olarak tanımlar. İnsanlar arasındaki ilişkiler başlangıçta anne ile başlamakta ve ilk yakın ilişkiler ebeveynler ile oluşmaktadır. Yakın ilişkinin kavramsal tek bir açıdan incelemek doğru değildir. Bireylerin anneleriyle başlatmış oldukları ilişki deneyimi ilerleyen zamanlarda ilişki biçimini de değiştirerek sürmektedir. Birine yakın olma isteği onlarla bağ kurma sürecinin başlangıcıdır. Bu beraberliğin getirmiş olduğu inanç ve yapılar zamanla romantik ilişkilere, arkadaş ilişkilerine ve en genel ifadeyle de yakın ilişkileri şekillendirmektedir (Geçtan, 2016). Yakın ilişki kavramı genel olarak; aile ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri ve romantik ilişkileri içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyler yaşamlarının her evresi diğer bireylere ihtiyaç duyarlar ve onlarla ilişki içinde olurlar. Bu ilişki, aile ilişkileri, dostluk ilişkileri ya da romantik ilişki kavramı olarak değerlendirilebilir. Hepsinin ortak bir özelliği vardır, bir ihtiyaçların karşılanması bu ilişkilerdeki ortak özelliktir. Her bir ilişki biçimi bir ortak paylaşımına sahiptir ve kişinin yakınlık kurma, yakın bir ilişkiyi devam ettirme ihtiyacını sağlamaktadır (Eryılmaz & Ercan, 2010). İnsanların yaşamları içerisinde yakın ilişkiler her zaman büyüme sürecinin bir parçası olarak

var olmaktadır. Kişilik oluşumunda, psikolojik ve fizyolojik gelişiminde etkili olan yakın ilişkiler, hayatın bir ögesidir (Collins & Steinberg, 2006). Bireyin inançları ve karakteri çoğu zaman ikili ilişkilerde nasıl bir etkileşim içinde bulunacağını belirlemektedir. Kalıplaşmış kişilik yapısı yakın ilişkilere yön veren faktörlerden biridir. Sağlıklı bir kişilik modeli, sosyal ilişkilerindeki başarı ve sıkı ilişkiler oluşturma ve devam ettirme başarısını da artırmaktadır. Yetişkin bağlanma yakın ilişkileri başlatabilme ve sürmekte olan ilişkide beklentilerine cevap bulabilme başarısını da bulundurmaktadır (Atak & Taştan, 2012).

Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu, kişinin hayatından memnun olduğu ve genel olarak tatmin olduğu bir yaşam deneyimini ifade eder (Diener vd., 1999). Yaşam doyumu, psikolojide geniş bir araştırma konusudur ve psikologlar bunu ölçülebilir bir kavram olarak görmektedirler (Pavot & Diener, 2008). Araştırmalar, yaşam doyumunun bireyin psikolojik sağlığı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Huppert, 2009). Daha fazla yaşam doyumu, kaygının azalmasına ve diğer psikolojik sorunlara yol açabilir (Diener & Chan, 2011). Anketler genellikle yaşam doyumunu ölçmek için kullanılır. Bu anketler, bir kişinin ne kadar tatmin ve mutlu hissettiğini ölçmek için tasarlanmıştır (Pavot & Diener, 2008). Yaşam doyumu üzerine yapılan araştırmalar, insanların yaşam doyumunun çeşitli faktörlere bağlı olduğunu göstermektedir. Örneğin, insanların yaşam doyumları, ekonomik durumları, ilişki biçimleri, sağlık durumları ve sosyal yaşam faktörleri gibi birçok faktöre bağlıdır (Diener & Chan, 2011). Ancak araştırmalar, insanların manevi ihtiyaçlarını karşılamanın yaşam doyumlarını artırmada önemli olduğunu göstermektedir (Ryan & Deci, 2000). Bu nedenle insanların özgüven, benlik saygısı ve bağlılık ihtiyaçlarının karşılanması yaşam doyumunun artması için önemlidir (Ryan ve Deci, 2000). Yaşam doyumu düzeyi kişiden kişiye değişir ve birçok faktör yaşamı etkileyebilir. Bunlar sosyal destek, kişisel özerklik, finansal durum, sağlık durumu ve yaşam hedeflerini içerir (Lucas & Donnellan, 2009). Bazı araştırmalar yaşam doyumunun yaşla birlikte arttığını gösterse de (Carstensen vd., 2003), bazıları yaşam doyumunun kişinin yaşam deneyimiyle ilişkili olduğunu öne sürmektedir (Diener vd., 1999). Yaşam doyumu, bireyin iç dünyasının duygusal, bilişsel ve davranışsal öğelerini içeren karmaşık bir kavramdır ve bu nedenle araştırmalar yaşam doyumunu ölçmek için farklı yöntemler kullanmaktadır (Pavot & Diener, 2008). Doyum, “Eldekinden

memnun olma durumu, yetinme, tatmin, bazı istekleri giderme” şeklinde ifade edilmektedir (TDK, 2021). Yaşam doyumu ise genellikle kişinin bütün yaşam standartının Olumlu bir şekilde değerlendirmesidir. Aynı zamanda, bireylerin kendi hayatlarını ne kadar sevdiklerini belirten bir kavramdır (Veenhoven, 1996). Yaşam doyumu; sadece sağlık, enerji gibi spesifik alanlardaki memnuniyeti yansıtmaz. Bireyler tarafından bu spesifik alanlara verilen önem değişebilmektedir ve bu sebeple yaşam doyumunun bireysel yaşamla ilgili genel bir bakış açısını yansıtmaması beklenmektedir (Diener vd., 1985). Başka bir deyişle, genel yaşam değerlendirilmesi bireyin kendi ölçütlerinden meydana gelir. Bu ölçütlere; kişinin yaşamından ne derecede keyif aldığı, isteklerinin gerçekleşme derecesi, hayattaki çeşitli faktörlerin arzu edilme seviyesi örnek olarak gösterilebilir. Kısacası, burada değerlendirilen yaşamın tamamıdır. Belli bir alanda keyifli olmak yaşamın değerine katkıda bulunur, fakat bu yaşamın bütünü oluşturmaz (Veenhoven, 1996). Kişilerin yaşamlarındaki tatmin düzeylerinde bazı farklılıklar mevcuttur. Bu durumda farklılıkların sebeplerinin neler olduğu sorusu akla gelir. Böylece yaşam doyumunun belirleyicileri olarak hayatın olanakları (toplumun kalitesi, insanların bireysel becerileri, toplumsal konumları), yaşamda meydana gelen olayların gidişi, tecrübe, içsel değerlendirme sayılabilmektedir (Veenhoven, 1996). Yaşam doyumunun tanımı 3 grupta açıklanabilir:

İlk tanımda kutsallık veya doğruluk gibi harici kriterlere dayanarak açıklanmıştır. Normatif tanımda; memnuniyet bireysel değildir, istenen durumdur. Başka bir ifadeyle belli değerlere dayalı yapıya göre arzu edilen ifade etmektedir.

İkinci tanıma bakıldığında ise yaşamı pozitif bir şekilde değerlendirmeye sebep olan durumların neler olduğu üzerinde durulmaktadır. Burada kişi bireysel kriterlerine göre yaşamı iyi yapan durumların neler olduğunu belirlemektedir (Diener, 1984).

Aynı zamanda mutluluk, Memnuniyet, bireylerin belirlediği ölçütlerle yaşam kalitesinin değerlendirilmesi şeklinde ifade edilebilir (Shin & Johnson, 1978).

Üçüncü tanımda ise, bireyin duygusal durumuna odaklanılmaktadır. Yani bireyin yaşamında genellikle pozitif duygular yaşadığı ya da pozitif duygulara yönelim gösterdiği ifade edilebilir (Diener, 1984).

Bağlanma Stilleri

Bağlanma stilleri, 0-6 yaş döneminde çocukların ebeveynleri ile olan ilişkileri ve geliştirdikleri bu ilişkilerin sonucunda geliştirdikleri duygusal bağlanma tarzlarını ifade etmektedirler. Bağlanma stillerinin, insanların hayatları boyunca geliştirdikleri ilişkilerdeki davranışlarını ve tutumlarını etkilediği gösterilmiştir (Mikulincer & Shaver, 2007). Bağlanma stilini tanımlamak için kullanılan en yaygın model, güvenli, kaygılı-önleyici ve kaygılı-ambivalan olmak üzere üç temel bağlanma stiline dayanır (Ainsworth vd., 1978). Güvenli bağlanma stiline sahip olan kişiler, ebeveynleri ile güvenli ve sevgi dolu bir bağ kurmuşlardır. Bu bireyler, yakın ilişkilerinde genellikle daha mutlu, daha güvenli ve daha sağlıklı bir şekilde bağlanırlar (Mikulincer & Shaver, 2016). Kaygılı-önleyici bağlanma stiline sahip bireyler, çocukluk dönemlerinde ebeveynleri tarafından duygusal olarak ihmal edilmiş ya da istikrarsız bir şekilde büyütülmüş olabilmekteler. Bu nedenle, yakın ilişkilerinde genellikle daha kıskanç, daha endişeli ve daha bağımlı olma eğilimindedirler (Mikulincer & Shaver, 2016). Kaygılı-ambivalan bağlanma stiline sahip bireyler ise, ebeveynleri arasında tutarsızlık yaşamış olabilirler. Yakın ilişkilerinde genellikle hem yakınlaşmaya hem de kaçınmaya meyil gösterirler (Mikulincer & Shaver, 2016). Bu nedenle, bağlanma stilleri, insanların ilişkilerindeki davranışlarını, kararlarını ve yaşamlarını etkileyen önemli bir faktördür ve bu konu, psikoloji alanında yoğun bir şekilde araştırılmaktadır.

Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanma kavramı, bireylerin yakın ilişkilerindeki davranış kalıplarını, duygusal deneyimlerini ve düşünce yapılarını anlamak için kullanılmaktadır. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, yakınlarıyla sağlıklı ve güçlü bağlar kurabilirler. Yakın ilişkilerinde açık, dürüst ve destekleyici davranabilirler. Ayrıca kendi duygularını ifade etmekte rahat hissederler ve ihtiyaç duyduklarında yardım istemekten çekinmezler (Güngör, 2021). Güvenli bağlanmanın bireylere sağlayabileceği faydalar birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Örneğin, güvenli bağlanma stiline sahip olan çocukların, kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip olan çocuklarla karşılaştırıldığı bir çalışmada, güvenli bağlanma stiline sahip çocukların daha iyi sosyal beceriler geliştirdikleri ve sosyal destek sistemlerini daha etkin kullandıkları görülmüştür (Grossmann & Grossmann, 1991). Benzer şekilde yetişkinlerde de güvenli bağlanmanın sağlık, mutluluk ve işlevsellik ile ilişkili

olduğu gösterilmiştir (Mikulincer & Shaver, 2007). Güvenli bağlanma stili de terapi sürecinde önemli bir rol oynayabilir. Terapide bireylerin güvenli bağlanma stilini geliştirmek, onların psikolojik iyilik hallerinin artması ve daha iyi problem çözmeleri için önemlidir (Levy, 2005). Ayrıca çift terapisi ve aile terapisinde de güvenli bağlanma geliştirme çabaları uygulanmaktadır (Johnson & Whiffen, 2003). Güvenli bağlanmanın gelişimi de terapide büyük önem taşır.

Kaygılı Bağlanma: Kaygılı bağlanma kavramı bireylerin başka bireylere karşı güvensizlik duyduğu, yaklaşma isteği gösterdiği ancak reddedilme veya terk edilme korkusu yaşadığı bir bağlanma türü şeklinde açıklanmaktadır (Ainsworth vd., 1978). Bu bağlanma türüne bakıldığında çoğunlukla çocukluk döneminde aile içi ilişkide güvensizlik, öngörülemeyen davranışlar ve yetersiz ilgi gibi faktörlerle ilişkilendirilebilmektedir (Sroufe vd., 2009). Kaygılı bağlanma kavramı yetişkinlik döneminde de devam edebilmekte ve romantik ilişkilerde güvensizlik, endişe, bağımlılık ve kıskançlık gibi sorunlarla ilişkilendirilebilmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Kaygılı bağlanma, bireylerin kendilerine karşı güven eksikliği, düşük özsaygı ve psikolojik stres gibi problemler yaşamalarına neden olabilmektedir (Mikulincer & Shaver, 2007). Kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireylerin duygusal olarak daha yoğun ilişkiler arayabilme olasılığının olduğunu ancak bu tarz ilişkilerde de güvensizlik ve kıskançlık gibi problemler yaşayabileceği bir döngü oluşturabilmektedirler (Hazan & Shaver, 1994). Bu sebeple, kaygılı bağlanma ile ilgili yapılmış olan ve yapılacak olan çalışmalar, kaygılı bağlanma türünü tanımlamada, nedenlerini anlamada ve olumlu ilişki modellerinin geliştirilmesinde önemli katkılar sağlayabilmektedirler (Collins & Read, 1990). Sonuç olarak, kaygılı bağlanma, bireylerin başkalarına duydukları güvensizlik ve korku gibi problemlerle ilişkili bir bağlanma türüdür. Bu bağlanma türü, çocukluk dönemindeki aile içi ilişkilerde ve yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde kendini gösterebilir. Kaygılı bağlanmanın nedenleri, etkileri ve çözüm yolları ile ilgili çalışmalar, insanların daha sağlıklı ve güvenli ilişkiler kurmalarına yardımcı olabilir.

Kaçınan Bağlanma: Kaçınan bağlanma kavramı bireyin başka bireylerden bağımsız olmayı tercih ettiği, duygusal yakınlıktan kaçındığı ve ilişkilerde yüzeysel olmayı tercih ettiği bir bağlanma türü olarak açıklanabilmektedir (Bartholomew & Horowitz, 1991). Bu kavramın temeli, çocukluk döneminde yaşanan anne-bebek ilişkisindeki

yetersizliklerle ilgilidir. Özellikle, anne figürünün duygusal desteği az ve tutarsız olduğunda, çocuklar kaçınan bağlanma geliştirebilirler (Cassidy & Shaver, 2016). Kaçınan bağlanma stiline yetişkinlik yaşamındaki etkileri de oldukça önemlidir. Birçok yapılmış olan araştırmada, kaçınan bağlanmanın psikolojik problemlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, kaçınan bağlanma, depresyon, anksiyete bozuklukları, sosyal kaygı ve düşük öz saygısı ile bağlantılıdır (Mikulincer & Shaver, 2016). Ayrıca, kaçınan bağlanma, yakın ilişkilerde sıkıntı yaşama, duygusal yalnızlık ve bağlanmada güçlük gibi davranışlarla ilişkilidir (Hazan & Shaver, 1994). Kaçınan bağlanma, romantik ilişkiler üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Birçok araştırma, kaçınan bağlanmanın, romantik ilişkilerde duygusal soğukluk, bağlılık eksikliği ve ilişki memnuniyetsizliğiyle ilişkili olduğunu göstermektedir (Mikulincer & Shaver, 2016). Özellikle, kaçınan bağlanmaya sahip bireyler, duygusal olarak yaklaşmayı zor bulabilirler ve genellikle duygularını ifade etmekten kaçınırlar. Kaçınan bağlanmanın olumsuz etkileri göz önüne alındığında, bu kavramın ölçümü ve tedavisi son derece önemlidir. Tedavide, bireylerin güvenli bağlanma stillerini geliştirmesi hedeflenir. Bu genellikle, güvenli bir terapist-birey ilişkisi kurulması ve kaçınan bağlanmaya neden olan çocukluk dönemi deneyimlerinin çalışılmasıyla sağlanabilir (Cassidy & Shaver, 2016).

Korkulu-Kaçınan Bağlanma: Korkulu-kaçınan bağlanma, bireyin hem yaklaşmaya hem de uzaklaşmaya yönelik endişeleri olan karmaşık bir bağlanma türüdür (Fraley & Davis, 2016). Korkulu-kaçınan bağlanmanın temelinde, çocukluk döneminde anne-bebek ilişkilerindeki tutarsızlıklar ve duygusal desteğin yetersizliği bulunmaktadır (Cassidy & Shaver, 2016). Bu sebeple, korkulu-kaçınan bağlanmaya sahip birey, başka bireyler ile yaklaşmayı istedikleri halde, yaklaşmaya ilişkin kaygıları nedeniyle ilişkilerde mesafe koruma eğilimindedirler. Bu bağlanma türü, çocukluk çağı travmaları gibi olumsuz yaşantılarla da ilişkilidir (Mikulincer & Shaver, 2016). Korkulu-kaçınan bağlanmanın bireyin yetişkinlik dönemindeki etkileri önemlidir. Birçok araştırma, korkulu-kaçınan bağlanma türünün sosyal ve duygusal problemlerle ilişkili olduğunu göstermektedirler (Mikulincer & Shaver, 2016). Korkulu-kaçınan bağlanmanın romantik ilişkiler üzerinde de önemli bir etkisi vardır. Bu bağlanma türüne sahip bireyler, yaşadıkları romantik ilişkilerinde sıkıntı yaşama, çelişkili duygular hissetme ve kuracakları duygusal yakınlığa karşı savunmacı davranma eğilimindedirler (Fraley & Davis, 2016). Korkulu – kaçınan

bağlanma stiline sahip bireylerin terapide, korkulu-kaçınan bağlanmayı tetikleyen çocukluk dönemi deneyimlerini anlamaları ve duygusal ihtiyaçlarını anlamaları amaçlanmaktadır. Terapistler, bireyin duygusal dünyalarını keşfetmek adına empati kurarlar ve bireye açık ve anlayışlı bir ortam sağlarlar (Levy, 2016).

John Bowlby'nin Bağlanma Kuramı

John Bowlby'nin bağlanma teorisi, İngiliz psikanalist John Bowlby tarafından geliştirilmiş olmasına rağmen, duygusal güvenlik ihtiyacının çocuk gelişiminde önemli olduğunu belirtmektedir (Ainsworth & Bowlby, 1991). Bağlanma teorisi, çocukların ebeveynleri veya bakıcıları ile duygusal bağlarının sağlıklı gelişimini vurgulayan psikolojik bir teoridir (Bowlby, 1969). Bowlby'nin bağlanma teorisi, çocuğun annesi veya koruyucusu ile güvenli bir bağ kurma ihtiyacını vurgular (Bowlby, 1958). Bu bağ çocukların temel güvenlik ihtiyaçlarını karşılar ve sağlıklı duygusal gelişim için önemlidir (Bowlby, 1969). Bowlby, bağlanmanın dört temel davranışa dayandığını belirtmektedir. Bu dört temel davranış ağlama, yaklaşma, arama ve rahatlama olarak açıklanmaktadır (Bowlby, 1958). Bağlanma teorisi, bağlanma stillerini üç farklı bağlanma stiline ayırır: güvenli bağlanma, endişeli-kararsız bağlanma ve kaçınmacı bağlanma (Ainsworth vd., 1978). Güvenli bağlanma, çocuk annesine veya bakım verenine güvendiğinde gelişebilmektedir (Ainsworth vd., 1978). Kaygılı-ambivalent bağlanma, bir çocuk annesi veya bakım vereni hakkında güvensiz hissettiğinde, çocuğun annesi ya da bakım vereni tutarsız veya çelişkili davranışlar sergilediğinde ortaya çıkabilmektedir (Ainsworth vd, 1978). Kaçınmacı bağlanma, çocuk annesinden ya da bakım vereninden kaçınmaya çalıştığında ve çocuk kendini güvensiz hissettiğinde ortaya çıkabilmektedir (Ainsworth vd., 1978).

Ayrıca Bowlby'nin bağlanma kuramı, çocukların ergenlikten yetişkinliğe kadar olan duygusal gelişimlerinde etkilidir (Mikulincer & Shaver, 2007). Bu nedenle Bowlby'nin teorisi, yetişkin bağlanma ve ilişki kalitesine ilişkin birçok çalışmanın temelidir (Hazan & Shaver, 1987; Mikulincer & Shaver, 2017). Bowlby'nin bağlanma teorisi, aynı zamanda çocukların hayatındaki bakım veren kişilerin rolü üzerine yapılan araştırmalarda da etkili olmuştur. Bowlby, bakım veren kişilerin çocukların bağlanma davranışlarına nasıl etki ettiğini incelemiştir (Ainsworth & Bowlby, 1991). Bu çalışmalar sonucunda, anne-baba tutumlarının çocukların bağlanma stilleri üzerinde belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır (Main &

Cassidy, 1988). Ayrıca, bağlanma teorisi, çocukların bağlanma stilleri ile ilgili olarak farklı kültürlerde yapılan araştırmalar da içermektedir (Rothbaum vd., 2000; Van IJzendoorn & Sagi-Schwartz, 2008). John Bowlby, bağlanma kuramını geliştirirken, hayvan ve insan davranışlarını gözlemlemiş ve bağlanmanın temel özellikleri hakkında çıkarımlar yapmıştır (Bowlby, 1969). Bağlanmanın özünün anne-çocuk bağı olduğu vurgulanmıştır ve bu bağın çocuğun sağlıklı gelişimi için hayati olduğu belirtilmiştir (Bowlby, 1958). Bağlanma oluşturma süreci, çocuğun annesi veya başka bir bakıcı ile sürekli ve düzenli temasına bağlıdır (Bowlby, 1973). Sağlıklı bir bağlanma için anne veya bakıcının çocuğun ihtiyaçlarını doğru ve zamanında karşılaması gerekmektedir. (Bowlby, 1969). Bowlby ayrıca bağlanmanın gelecekteki davranışlar üzerindeki etkisini incelemiş ve bu bağlanmanın insan ilişkilerinde güven ve bağlılık duygularının oluşmasında temel bir rol oynadığını vurgulamıştır (Bowlby, 1982). Sonuca bakacak olursak Bowlby'nin bağlanma kuramı çocukların sağlıklı gelişmelerinde ve ileriki yaşamlarında olumlu insan ilişkileri kurmalarında önemli rol oynadığı söylenebilir (Bowlby, 1988).

Mary Ainsworth'un Bağlanma Kuramı

Ainsworth, Bowlby'nin bağlanma kuramının derlemesinde kayda değer bir rol oynadı. Bowlby'nin teorisini genişleten Ainsworth, çocukların bağlanma stillerini ölçmek için bir yöntem geliştirdi (Ainsworth vd., 1978). Ainsworth'un çalışması ayrıca yetişkinlikteki romantik ilişkilerdeki bağlanma davranışlarına etkisi araştırmış ve bağlanma kuramının uygulanabilirliğini göstermiştir (Hazan & Shaver, 1987). Ainsworth, bağlanma stillerini ölçmek için yabancı durum testini geliştirmiştir (Ainsworth vd., 1978). Bu test, çocuğun anne-baba ile bir odaya alındığı, anne-babanın çocuktan ayrıldığı, daha sonra geri döndüğü ve son olarak bir yabancının odaya girdiği bir senaryodan oluşmaktadır. Bu test, çocuğun bağlanma stilini ölçmek için güvenilir bir araç olarak kabul edilmektedir (Main & Solomon, 1990) Ainsworth'un çalışmaları, bağlanma stillerinin farklı kültürlerde de benzer şekilde görülebileceğini göstermiştir (Van IJzendoorn & Sagi-Schwartz, 2008). Örneğin, bir çalışma, ABD ve Japon anne-babaların çocuklarının bağlanma stillerinin benzer olduğunu ortaya koymuştur (Rothbaum vd., 2000). Ainsworth'un bağlanma kuramı, çocukların duygusal olarak gelişiminde etkili olan faktörleri anlamak için kullanılmaktadır (Cassidy & Shaver, 2016). Ayrıca, bağlanma kuramı, çocukların

yetişkinlikteki romantik ilişkilerindeki bağlanma davranışlarına da ışık tutmaktadır (Mikulincer & Shaver, 2007).

Harry Harlow'un Bağlanma Çalışması

Harry Harlow'un 1958 yılında yaptığı bağlanma çalışması, günümüzde bağlanma kuramı açısından önemli bir çalışma olarak kabul edilmektedir (Harlow, 1958). Bu çalışma, bağlanmanın özünde anne-çocuk ilişkisinin olduğunu ve bu bağın fiziksel temas yoluyla oluştuğunu öne sürmektedir (Harlow, 1959). Harlow'un yaptığı çalışmada, yavru maymunların birbirinden ayrı düşürülerek bir makine bebeği ve bir tel bebeğe maruz bırakıldığı gözlemlenmiştir. Makine bebeğe maruz kalan maymunların, annelerinden ayrı kaldıklarında sosyal gelişimlerinde ciddi bir gecikme yaşadığı ve ruhsal bozukluklar gösterdiği tespit edilmiştir. Tel bebeğe maruz kalan maymunlar ise, fiziksel temasın olmadığı bu durumda da bir bağlanma oluştuğu, ancak bu bağın zayıf ve yetersiz olduğu görülmüştür (Harlow & Zimmermann, 1959). Bu sonuçlar, fiziksel temasın anne-çocuk ilişkisindeki önemini ve bu temasın yokluğunun ciddi sonuçlara yol açabileceğini ortaya koymuştur. Harlow, yaptığı bu çalışmalarla bağlanmanın sadece beslenme ihtiyacı karşılanarak oluşmadığını, fiziksel temasın ve sevgi dolu bakımın da önemli olduğunu vurgulamıştır (Harlow, 1971). Böylece, bağlanma kuramında anne-çocuk ilişkisinin özelliği ve bağlanmanın oluşumu konusunda yeni bir bakış açısı oluşturulmuştur.

Freud'un Teorisi

Sigmund Freud, bağlanma kuramının gelişiminde önemli bir rol oynamıştır ve bu konuda çeşitli çalışmalar yapmıştır (Freud, 1926). Freud, bağlanmanın ilk kez doğumdan sonra başladığını ve bebeklerin annelerine karşı yoğun bir bağımlılık hissi duyduklarını öne sürmüştür (Freud, 1914). Bu bağımlılık hissi, bebeklerin kendilerini koruyabilecekleri ya da beslenebilecekleri bir duruma gelebilmeleri için gereklidir. Freud, bu bağımlılık hissini, anne ile çocuk arasında gelişen bir aşk ilişkisiyle ilişkili olduğunu düşünmüştür (Freud, 1914). Bu aşk ilişkisi, bebeklerin ihtiyaçlarının karşılanması ile ortaya çıkar ve zamanla annenin yüz ifadeleri, ses tonu, dokunuşları gibi faktörlere de bağlanmaya başlar. Freud, bu bağlanma ilişkisini, "özdeşim" kavramıyla açıklamıştır (Freud, 1914). Bebekler, annelerini kendilerinin bir parçası olarak görerken onlarla özdeşim kurarlar ve annelerinin tutumlarını, davranışlarını

kendilerine yansıtırlar. Freud, bu bağlanma ilişkisinin hayat boyu devam ettiğini ve yetişkinlik döneminde de etkisini sürdürdüğünü düşünmüştür (Freud, 1926). Bu nedenle, insanların romantik ilişkilerinde de özdeşim kavramının etkisi olduğunu savunmuştur. Freud, bağlanmanın sağlıklı gelişimi için annenin sevgi dolu bir tutum sergilemesinin önemini vurgulamıştır (Freud, 1914). Ayrıca, annenin duygusal olarak istikrarlı olması ve çocuğa sürekli ilgi göstermesi gerektiğini de belirtmiştir. Sonuç olarak, Freud'un bağlanma teorisi, annelerin bebekleriyle olan ilişkilerinin bağlanmanın oluşumunu etkilediğini ve bu ilişkinin hayat boyu devam ettiğini öne sürmektedir. Bu teori, bağlanmanın doğumdan sonra başladığını ve annenin sevgi dolu tutumunun önemli olduğunu vurgulamaktadır (Freud, 1926).

İlgili Araştırmalar

Lengua ve vd., (2000) Washington Üniversitesi'nde anne ve babanın ayrılık durumunun anne ve çocuk üzerindeki etkisini inceledikleri bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmalarında son iki yıl içinde boşanmış 9-12 yaş aralığında 231 anne ve çocuğun yer aldığı bir örneklem kullanmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında ebeveynleri boşanmış çocukların, boşanmamış çocuklara oranla daha çok adaptasyon sorunu bildirdiklerini ve daha çok depresyon ve şiddet davranışları sergilediklerini tespit etmişlerdir.

Yapılmış olan başka bir çalışmaya bakıldığında ise 2000 yılında Amato tarafından Pennsylvania Devlet Üniversitesi'nde erken çocukluk döneminden, gençlik dönemine kadar farklı yaş aralıklarındaki 13000 çocukla yapılan 92 farklı araştırma sonucunu analiz ettiği araştırmasında ayrılmış anne babaya sahip çocukların ayrılmamış olanlara göre daha çok davranış sorunları ortaya koyduklarını ve olumsuz benlik algısı sergilediklerini, yaşlıları ile uyum sağlayamadıklarını ve ebeveynleri ile iyi iletişim kuramadıklarını saptamıştır (Amato, 2000).

Ankara Üniversitesi'nde Büyüksahin'in 2001 yılında yapmış olduğu araştırmaya 200 kız, 200 erkek olmak üzere 400 üniversite öğrencisi katılmıştır. Yakın ilişkiler kurabilen ve yakın ilişkiler kuramayan kişilerin, bağlanma stillerini, benlik saygısını ve stresle başa çıkma tarzlarını araştırmış ve araştırmanın sonucunda; Yakın ilişki kuramayan kişilerin, yakın ilişki kurabilen kişilere kıyasla daha çok yalnızlık duydukları ve yine yakın ilişkileri olanlarda stresle baş etmede olumlu bir

yaklaşım kullanıldığında, erkek bireylerin daha fazla güvenli bağlandıkları sonucuna varılmıştır (Büyükşahin, 2001).

Gilman ve Huebner'in 2006 yılında 485 ergen birey ile yapmış olduğu araştırmalarında yüksek yaşam doyumu olan ergen bireylerin özelliklerini araştırmışlardır. Yaşam doyumu ile yüksek akademik başarı ortalaması, sosyal ilişkiler, anne-baba ilişkileri, benlik saygısı, umut duygusu, okula yönelik tutum, öğretmenlere yönelik tutum arasında pozitif bir ilişki saptamışlardır. Ek olarak sosyal stres, kaygı durumu, depresyon ve dışarıya yönelik kontrol arasında negatif yönde ilişki saptamışlardır. Yüksek yaşam doyumu düzeyine sahip ergen bireyler, düşük yaşam doyumu düzeyine sahip ergenlerden umut duygusu, benlik saygısı ve içsel kontrol odağında daha yüksek puanlar elde ederlerken; sosyal stres, kaygı, depresyon ve öğretmenlere karşı olumsuz tutumlara ilişkin ölçümlerde ise ortalama düzeyinin altında puanlar almışlardır (Gilman & Huebner, 2006).

Sardoğan ve arkadaşlarının 2007 yılında On Dokuz Mayıs Üniversitesi'nde yapmış olduğu çalışmanın örneklemini 2004-2005 öğretim döneminde altıncı sınıfa devam eden 623 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında ise evlilik sorunları ve evliliğin sona ermesi ile birlikte çocuklarda ebeveynlere karşı ortaya çıkan güvensiz bağlanma modelinin, çocukların psikolojik durumu açısından ciddi bir risk faktörü yarattığı ve bu çocukların psikolojik ve sosyal desteğe daha fazla ihtiyaç duydukları öne sürülebilir (Sardoğan vd., 2007)

Cecen Eroğul ve Dingiltepe'nin 2009 yılında yapmış olduğu araştırmada dağılmış ve dağılmamış sahip ergen bireylerin yaşam doyumu seviyeleri ile yaşam kalite seviyeleri kıyaslanmıştır. Çalışmanın örneklemini Adana ilinde Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde on dokuz liseye devam eden dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflardan 232 kız ve 141 erkek ergen birey oluşturmuştur. Bu çalışmada 186 öğrenci dağılmış aileye, 193 aile ise dağılmamış aileye sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın bulguları, dağılmış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumları ile psikolojik durum ve çevresel sağlık alanı yaşam kalitelerinin, tam aileye sahip ergen bireylerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde ayrıştığını ve düşük seviyede olduğunu ayrıca dağılmış aileye sahip kız ve erkek ergen bireylerin ise tam aileye sahip olan ergenlere oranla anlamlı bir biçimde farklılaştıklarını ve düşük seviyede olduğunu ortaya koymaktadır (Cecen Eroğul & Dingiltepe, 2009).

2011 yılında yapılan bir araştırmada çalışmakta olan annelerin 0-6 yaşındaki çocuklarının bakımları ile ilgili karşılaştıkları problemleri çözümlene yöntemlerinin incelenmesi amacı ile 0-6 yaş grubu çocuğu olan çalışan 200 anne ile çalışılmıştır (Utaş Akhan & Batmaz, 2011). Araştırmanın evrenini İstanbul il Sağlık Müdürlüğüne bağlı Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi ve İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı okullar içermiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında annelerin %56'sının 31-40 yaş aralığında, %95.5'inin evli, %73.5'inin lisans mezunu olduğu saptanmıştır. Annelerin %47'sinin hemşire ve %53'ünün öğretmen olduğu saptanmıştır. Annelerin %89.5'i çocuklarının annelerinin yokluğuna karşı tepkili olduklarını ifade etmiş, %26.0'ı çocuklarının ağladığını, %45.0'ı ise hırçınlık sergilediği belirtilmiştir. Annelerin %72.5'inin çalışmalarından kaynaklı suçluluk yaşadığı ve %91.5'lik kesiminin bu duygu ile baş edebilmek için "çocuğumla zaman geçirmek için fırsatlar yaratırım" dediği görülmüştür. Annelerin %64.5'i ise iş sebebi ile çocuklarından ayrı kalmalarının çocukları ile iletişimlerini etkilemediğini belirtmektedirler (Utaş Akhan & Batmaz, 2011). Çalışmanın sonucuna bakıldığında 0-6 yaş çocukların annelerinin yokluğuna farklı tepkiler sergilediği, anne-çocuk iletişiminin bu yokluktan etkilendiği ve çalışan annelerin çoğunluğunun suçluluk duygusu hissederek bu sorunla başa çıkmak için çeşitli yöntemler kullandığı görülmüştür (Utaş Akhan & Batmaz, 2011).

Sultana ve Noor (2012) tarafından Malezya'da gerçekleştirilen çalışma, annelerin çalışma durumunun çocuklar üzerindeki etkilerini incelemektedir. Araştırmada, toplamda 140 katılımcı değerlendirmeye alınmış ve nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Hem çalışan hem de çalışmayan annelerin algıları incelenerek, çalışan annelerin çocukların gelişimine çalışmayan annelere kıyasla olumlu katkılarda bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır (Sultana & Noor, 2012).

Sarıbal'ın 2017 de İstanbul'da yaptığı araştırmasında güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin güvenli bağlanan bireylere göre daha fazla duygularını kontrol etmede zorluk yaşadıklarını ortaya koymuştur. Araştırmanın örneklemini 18-30 yaş aralığında olan, üniversite öğrencileri ve çalışan genç yetişkin bireyler oluşturmuştur. Buna bağlı olarak güvensiz bağlanan bireylerin kişilerarası ilişkilerinde problemler yaşadığı ve bu bireylerin kaygı düzeylerinde artış olduğu belirtilmektedir (Sarıbal, 2017).

2020 yılında İstanbul'da yapılan bir araştırmada 10-14 yaş aralığındaki çocukların çalışan ve çalışmayan anneye olan bakış açılarını incelemek ve karşılaştırmak amacıyla 10-14 yaş arasındaki çocuklardan oluşan 319 çocuk ile çalışılmıştır (Ökten, 2020). Veriler 34 sorudan oluşan online anket formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında 10-14 yaş grubu çocuklarda çalışan ve çalışmayan anneye karşı bakış açısı annesinin çalışıp çalışmamasına göre değişkenlik göstermektedir. Annenin çalışıp çalışmaması çocukların eğitim, sağlıklı beslenme, duygusal ihtiyaçlar vb konularda da kendilerini yeterli görmede farklılıklar ortaya koymaktadır (Ökten, 2020).

Mohandas ve diğerleri (2022) tarafından yapılan bir diğer çalışma, 5, 6 ve 7. sınıflardaki 10-12 yaş arasındaki 101 çocuk üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, Mangalore'da seçilen okullardaki sınıflardan oluşan bir örnekleme üzerinde yürütölmüştür. Örnekleme, olasılıksız amaçlı bir seçim yöntemiyle belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, çocukların %60'ı akademik sorunlar yaşadığını ve diğer faaliyetlerle ilgili sorunlarla karşılaştığını belirtmektedir. Ayrıca, katılımcıların %46'sı, annelerinin işleriyle ilgili sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmektedir. Bununla birlikte, çocukların %57'si, sorunlarla karşılaşmadıklarını düşünmektedir. Bu çalışmada, çocukların annelerinin çalışması ile ilgili sorunlarla karşılaştığı sonucuna varılmaktadır (Mohandas vd., 2022).

BÖLÜM III

Araştırma Modeli

Bu araştırma 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan yetişkin bireyler ve annesi çalışmamış olan yetişkin bireylerin yakın ilişki yaşantılarının, yaşam doyumlarının ve bağlanma stillerinin incelenmesi amacıyla nicel araştırma desenlerinden nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Nedensel karşılaştırma araştırmaları, doğal olarak meydana gelmiş bir olayın ya da olayın nedenlerini ve bu nedenlere etki eden değişkenleri veya bir etkinin sonuçlarını belirlemek amacıyla yapılan araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008). Nedensel karşılaştırma araştırmalarında aynı durumdan farklı şekillerde etkilenmiş en az iki grup ya da kabul edilen durumdan etkilenmiş ve etkilenmemiş iki grup vardır ve mevcut durumun potansiyel sebeplerini ve etkileyenlerini belirleyebilmek için bu gruplar bazı değişkenler açısından incelenmektedir (Cohen ve Manion, 1994).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni Türkiye’de yaşamakta olan 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan ve çalışmamış olan 18 yaş üstü bireylerdir. Araştırmanın birinci örneklem grubunu amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak 0-6 yaş periyodunda annesi çalışmış olan, 18 yaş üstü, kadın ve erkek olmak üzere 304 birey oluşturmaktadır. Amaçsal örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak, olasılığa dayanmayan, seçkisiz olmayan bir örnekleme türüdür (Büyüköztürk vd., 2016). Amaçsal örnekleme yöntemini bir amaca hizmet ederek sağlayacağı faydalı bilgilerin seçilerek daha etraflıca araştırılmasına imkan tanır (Büyüköztürk vd., 2016). Amaca bağlı olarak yarar sağlayan bilgilerin seçilip detaylı bir şekilde araştırılmasını sağlar (Taherdoost, 2016). Araştırmanın ikinci örneklem grubu olan 0-6 yaş döneminde annesi çalışmamış olan 18 yaş üzeri, kadın ve erkek olmak üzere 463 birey için kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak bulunacaktır. Kartopu örnekleme yöntemi, bir örneklem kümesindeki belirli bir özelliğe sahip kişileri seçmek için kullanılan örnekleme yöntemlerinden biridir (Kartal, 2020). Bu yöntemde, örneklem setindeki bir birey seçilir ve ardından seçilen bireyin özelliğine sahip diğer bireyler arasından rastgele seçimler yapılır. Bu süreç, örneklem büyüklüğü elde edilinceye kadar tekrarlanır (Kartal, 2020).

Örneklem grubunu kadın ve erkek olmak üzere 0-6 yaş döneminde 300 annesi çalışan 18 yaş üzeri bireyler ve 0-6 yaş dönemindeyken 463 annesi çalışmayan 18 yaş üstü toplam 763 kişi oluşturmaktadır. Örneklem grubu gönüllülük esasına göre seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan Katılımcı Bilgilendirme Formu (EK-1), araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Bilgilendirilmiş Onam Formu (EK-2) ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (EK-3) kullanılmıştır. Çalışmada kullanılacak olan ölçekler için gerekli izinler alınmış olup bu ölçekler Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (EK-4), Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği (EK-5) ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (EK-6) şeklindedir.

Katılımcı Bilgilendirme Formu:

Araştırmacı tarafından hazırlanan, araştırmacının amacı hakkında bilgi veren, toplanan verilerin nasıl kullanılacağı konusunda açıklama yapan, katılmanız istenilen araştırma ile ilgili olarak katılımcıyı bilgilendirmek ve katılması ile ilgili izin almayı amaçlayan bunun yanında çalışmadan nasıl çekilebileceklerini ve çekilmeleri durumunda ne yapılacağı konusunda bilgilendirme içeren bir formdur. Katılımcıları, formu doldurmaları ile birlikte çalışmaya katılmayı kabul etmiş olacaklarına dair bilgilendirme de bu form içinde bulunmaktadır (EK-1).

Bilgilendirilmiş Onam Formu:

Araştırmacı tarafından hazırlanan araştırmacının amacını, katılımcılardan ne istendiğini, verilerin nasıl kayıt altına alınacağı, kullanılacağı ve saklanacağı, katılımcıların çalışmadan nasıl çekilebilecekleri konusu ve çalışmadan çekilmelerinin ardından ne yapılacağı konusunu içeren bir formdur. Bunların yanında çalışmada yer alan araştırmacıların iletişim bilgilerini içermektedir (EK-2).

Kişisel Bilgi Formu:

Uygulanan anket ve ölçeklerin daha iyi pekiştirilmesi adına araştırmacı tarafından hazırlanmış olan, araştırmaya katılan bireyler hakkında detaylı bilgiye sahip olmak için cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim düzeyi gibi sosyo-demografik özellikleri içeren bir formdur (EK-3).

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-KF):

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-KF), Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği'nin (YİYÖ) kısa ve hızlı bir uyarlaması şeklindedir (Fraley vd., 2000). YİYÖ-KF üç farklı boyutu kapsamaktadır. Bu üç farklı boyut yakınlık, endişe ve kaçınmadır (Fraley vd., 2000). Yakınlık boyutu, kişilerin yakın ilişkilerinde kendilerini rahat hissedip hissetmediklerini ölçerken; endişe boyutu, insanların memnun olup olmadıklarını ölçmektedir. Kaçınma boyutuna bakıldığında ise, bireylerin yakın ilişkilerinde bağımsızlığını ve özgürlüğünü koruma isteklerini ölçmektedirler (Fraley vd., 2000). YİYÖ-KF, genellikle araştırmalarda kullanılmak için tasarlanmıştır ve ölçeğin uygulanması sadece birkaç dakika sürmektedir (Fraley vd., 2000). Fraley ve ekibinin (2000) geliştirdiği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-KF), 10 sorudan oluşmaktadır ve bu sorular 5'li Likert ölçeği kullanılarak cevaplandırılmaktadır. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu (YİYÖ-KF), kişilerin romantik ilişkilerindeki tecrübeleri ölçmek adına sıklıkla kullanılmaktadır. YİYÖ-KF, geçerlilik ve güvenilirlik bakımından orijinal olan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile benzer özelliklere sahiptir ve bunun yanında kısa uygulama süresi sayesinde araştırmacılar tarafından sıkça tercih edilen bir ölçektir (Fraley vd., 2000; Miranda & Barber, 2010). Özgün formda yapılmış olan çalışmaların sonucunda, kaygı alt ölçeğinin alfa kat sayısı .91 kaçınma alt ölçeğinin .94 olarak saptanmıştır. Yapılan diğer çalışmalarla beraber değerlendirildiğinde ise yüksek düzeyde iç tutarlılığın olduğu gözlemlenmiştir (Brennan, Clark, & Shaver, 1998). Ölçeğin kısa formunun özgün formuna bakıldığında, güvenilirlik, etkililik ve faktör analizi 2007 yılında Meifen Wei, ve ark. tarafından geliştirilmiştir. 2 alt boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır (Wei vd., 2007). Çalışma, üniversite öğrencilerinden oluşan 425 kişiye uygulanarak, 6 farklı çalışma ile geliştirilip doğrulanmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda kaygı alt ölçeği için alfa değeri .77 ile .86 arasında, kaçınma alt ölçeği için ise .78 ile .88 arasında ölçülmüştür (Wei vd., 2007). Örneklemde, 12 maddelik YİYÖ-KF alt boyutlarının iç tutarlılıkları kaygı için .78, kaçınma için ise .84 olarak bulunmuştur. Ayrıca, 36 maddelik YİYÖ için kaygı alt ölçeğinde alfa katsayısı .92 ve kaçınma alt ölçeğinde ise alfa katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır (Wei vd., 2007). Ölçeğin Türkçesi Mustafa Savcı ve Ferda Aysan tarafından, 2 alt ölçek ve 12 madde olarak uyarlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi ile güvenilirliği ise Cronbach

Alfa ile incelenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları, kaygı alt boyutu için 0.77 ile 0.86, kaçınma alt boyutu için ise 0.78 ile 0.88 arasında farklılık göstermektedir. Ayrıca, üç hafta arayla yapılan test-tekrar test güvenirlik katsayıları alt ölçeği için 0.82, kaçınma alt ölçeği için ise 0.89 olarak saptanmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda, Ölçeğin kaygı alt ölçeği için 0.90, kaçınma alt ölçeği için 0.90 ve ölçeğin tümü için 0.94 iç tutarlılık güvenirlik katsayılarına sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Savcı & Aysan, 2016). Bu sonuçlar doğrultusunda, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır (EK-4).

Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği:

Kunter Üstün ve arkadaşları tarafından 1993 yılında geliştirilen Türkçe çevirisi, orijinal ölçek ile aynı yapıya sahiptir ve 5 farklı seviyeden oluşur ve her bir seçenek, farklı bir dereceyi temsil eder (Üstün, 1993). Ölçeğin türkçe çevirisi, Türkiye'de yaygın uygulama alanı bulmuş ve birçok çalışmada kullanılmıştır. Yetişkin yaşam doyum ölçeği, dünya genelinde de sıkça kullanılan bir psikolojik ölçüm aracıdır (Pavot & Diener, 1993). Yapılmış olan birçok araştırma, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği'nin (YYDÖ) yetişkin bireylerin yaşam doyumunu değerlendirmek amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir (Aydın, 2021). YYDÖ, İlker Kaba, Murat Erol ve Kadir Güç tarafından geliştirilmiştir (Kaba vd., 2018). YYDÖ, toplam 5 alt boyut ve 21 öge bulunmaktadır ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır (Kaba vd., 2018). Bu güvenirlik katsayısı, ölçeğin iç tutarlılık ve güvenilirliği bakımından önemli bir bilgi sağlamaktadır ve YYDÖ'nün güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (EK-5).

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği:

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Evren Erzen tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Üç boyut altında toplanan maddelerin içeriklerine bakıldığında, maddelerin Ainsworth'ün (1978) deneysel olarak tespit etmiş olduğu yapı ile uyumlu olduğu gözlenmiştir. Ölçek, bağlanma stillerinin belirlenebilmesinde bir ölçme aracının geliştirilmesi amacı Çalışma grubu yaşları 12 ile 25 arasında değişen 244'ü kız (%53) ve 216'sı erkek (%47) olan 460 öğrenciden (Ort: 16.39, ss: 2.67) oluşmaktadır. Ölçeğin dil test güvenilirliği için seçilmiş olan iki uzmandan elde

edilen Cohen Kappa uyuma ölçüm değeri .87 ve içerik uygunluğu için .72'dir (Erzen, 2016). Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğinde 3 alt boyut ve 18 madde bulunmaktadır. Ölçeğin yapısal özelliklerine bakıldığında, ölçekte yer alan 18 maddenin üç boyut altında tutarlı şekilde toplandıklarını göstermektedir. Geçerlilik analizi ile yapısal geçerliliğe ilişkin değerler bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi geçerlilik indeksleri değerleri GFI .93, AGFI .90, CFI .90, RMSEA .05 ve χ^2/sd oranı 2.48 olarak bulunmuştur. Ölçeğin toplam korelasyon değerleri .49 ila .75 ve madde kalan analizleri ise .96 ila .98 arasında değişmektedir. İç tutarlılık kat sayısı güvenirlik katsayıları kaçınan, güvenli ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri için sırası ile .80, .69 ve .71 olarak belirlenmiştir (EK-6).

Veri Toplama Süreci:

Araştırmaya başlamadan önce Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapılan başvuru sonucunda, 20.03.2023 tarihinde YDÜ/SB/2023/1477 nolu izin alınmıştır. Araştırma verileri google forms üzerinden gönüllülük esasına dayanarak çevrimiçi olarak toplanmıştır. Çalışmanın verilerini içeren bağlantılar (whatsapp, telegram, instagram, mail, facebook) sosyal medya platformlarından paylaşılmıştır. Uygulama yaklaşık olarak 10 – 15 dakika sürmüştür.

Çalışma Planı:

Araştırmanın ilk aşamasında Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'ni geliştiren veya uyarlayan araştırmacılardan ölçek izinleri alınmıştır. Ölçekler izinleri, “ölçek izinleri” bölümünde yer almaktadır.	Kasım 2022
Araştırmanın ikinci aşamasında Yakın Doğu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'na başvurularak Etik Kurul İzni alınarak araştırmaya başlanmıştır. Etik Kurul İzni “Etik Kurul Onayı” bölümünde yer almaktadır.	Mart 2023
Yapılan çalışmanın üçüncü aşamasında, araştırmanın evrenini oluşturan, 0-6 yaşında annesi çalışmış ve çalışmamış olan bireylere ulaşmak amacıyla, Bilgilendirilmiş Onam Formu, Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği içeren anket formları, Google Form üzerinden çevrimiçi olarak düzenlenmiş olup katılımcılara ulaştırılmıştır.	Mart 2023
Kavramsal temeller ve ilgili alan yazının incelenmesi.	Nisan 2023
Örneklem grubundan elde edilen veriler doğrultusunda yapılan istatistik analizleri sonucunda ulaşılan bulgular, literatür doğrultusunda tartışılarak sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.	Nisan 2023

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada yapılacak olan istatistiksel analizler için Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı (SPSS) 26.0 kullanılmıştır.

Katılımcıların araştırmada kullanılan ölçme araçlarına vermiş oldukları yanıtların güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Cronbach Alfa katsayısı kullanılmış olup, alfa katsayıları Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğinde 0,768, Üç Boyutlu

Bağlanma Stilleri Ölçeğinde 0,689 ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinde 0,883 bulunmuştur.

Annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı frekans analizleriyle verilmiş ve iki grubun karşılaştırılması için Pearson ki kare testi uygulanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Ölçek Puanları İçin Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov				
	Değer	sd	p	Çarpıklık	Basıklık
YİYÖ-Kaçınma	0,097	763	0,000*	-0,181	1,265
YİYÖ-Kaygı	0,082	763	0,000*	-0,116	1,268
ÜBBSÖ-Güvenli Bağlanma Stili	0,078	763	0,000*	-0,423	0,419
ÜBBSÖ-Kaçınan Bağlanma Stili	0,094	763	0,000*	-0,751	0,971
ÜBBSÖ-Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	0,107	763	0,000*	-0,540	0,920
YYDÖ-Genel yaşma doyumu	0,110	763	0,000*	-0,451	0,194
YYDÖ-İlişki doyumu	0,113	763	0,000*	-0,164	-0,352
YYDÖ-Benlik doyumu	0,051	763	0,000*	-0,533	1,203
YYDÖ-Sosyal çevre doyumu	0,210	763	0,000*	0,586	0,245
YYDÖ-İş doyumu	0,069	763	0,000*	0,412	0,699
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	0,094	763	0,000*	0,522	1,301

* $p < 0,05$

Araştırmaya dahil olan bireylerin Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının normallik testleri için Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık kullanılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normallik sağlanmazken, çarpıklık-basıklığın $\pm 1,5$ aralığında olmasından dolayı verilerin normal dağılıma uyum gösterdiği görülmüştür. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre çarpıklık-basıklık değerleri -1,5 ile +1,5 aralığında ise veri setinin normal dağılımda olduğu kabul edilir. Buna göre araştırmada parametrik testler kullanılmıştır.

Annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının karşılaştırılması için t testi uygulanmıştır. Annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının arasındaki korelasyonlar için Pearson testi yapılmıştır. Annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yetişkin

Yaşam Doyumu Ölçeği yordayıcılarının belirlenmesi için çok değişkenli regresyon analizi kullanılmış, katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Aracı Rolünün incelenmesinde Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde İlk olarak, verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Ayrıca, verilerin çarpıklık-basıklık ölçütlerine göre normal dağılıma uyum sağlayıp sağlamadığını belirlemek için çarpıklık-basıklık analizi yapılmıştır. Daha sonra, t testi kullanılarak, annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu", "Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği" ve "Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği" puanları karşılaştırılmıştır. Ayrıca, annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği", "Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği" ve "Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği" puanları arasındaki korelasyonları değerlendirmek için Pearson testi kullanılmıştır. Son olarak, annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların "Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği" puanlarını yordamak için çok değişkenli regresyon analizi kullanılmıştır.

Tablo 2. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

	Çalışan		Çalışmayan		X ²	p
	n	%	n	%		
Cinsiyet						
Kadın	189	63,00	315	68,03	2,058	0,151
Erkek	111	37,00	148	31,97		
Yaş						
18-25	156	52,00	186	40,17	37,549	0,000*
26-33	72	24,00	72	15,55		
34-41	34	11,33	71	15,33		
42-49	22	7,33	60	12,96		
50+	16	5,33	74	15,98		
Medeni durum						
Bekar	175	58,33	189	40,82	38,546	0,000*
İlişkisi var	42	14,00	44	9,50		
Evli	67	22,33	202	43,63		
Dul/Boşanmış	16	5,33	28	6,05		
Gelir düzeyi						
Düşük	36	12,00	71	15,33	5,970	0,051
Orta	214	71,33	341	73,65		
Yüksek	50	16,67	51	11,02		
Eğitim düzeyi						
İlköğretim	6	2,00	12	2,59	5,065	0,167
Lise	92	30,67	153	33,05		
Lisans	161	53,67	258	55,72		
Lisansüstü	41	13,67	40	8,64		
0-6 Yaşlarındayken bakım veren						
Anne	63	21,00	383	82,72	365,428	0,000*
Anne ve diğer aile bireyleri	142	47,33	18	3,89		
Anne-Baba	30	10,00	56	12,10		
Baba	6	2,00	2	0,43		
Bakıcı/Kreş	59	19,67	4	0,86		
0-6 yaş döneminde babanın çalışma durumu						
Çalışan	292	97,33	450	97,19	0,014	0,907
Çalışmayan	8	2,67	13	2,81		
Kardeş sayısı						
Tek çocuk	61	20,33	38	8,21	60,762	0,000*
1 kardeş	123	41,00	134	28,94		
2 kardeş	76	25,33	130	28,08		
3 ve üstü	40	13,33	161	34,77		
Bakım veren ile ilişki						
Kötü	10	3,33	7	1,51	3,567	0,168
Orta	49	16,33	66	14,25		
İyi	241	80,33	390	84,23		

Annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinin karşılaştırılmasına ilişkin Pearson ki kare testi sonuçları Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1.'e göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan bireylerin %63,0'ünün kadın ve %37,0'sinin erkek olduğu, %52,0'sinin 18-25 yaş, %24,0'ünün 26-33 yaş ve

%11,33'ünün 34-41 yaş grubunda yer aldığı, %58,33'ünün bekar, %22,33'ünün evli olduğu, %12,0'sinin gelir düzeyinin düşük, %71,33'ünün orta ve %16,67'sinin yüksek olduğu, %30,67'sinin lise, %53,67'sinin lisans ve %13,67'sinin lisansüstü mezunu olduğu belirlemiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışan bireylerin %21,0'inin 0 annesinin bakım verdiği, %47,33'ünün anne ve diğer aile bireylerinin bakım verdiği, %19,67'sinin ise bakıcı/kreşte bakım gördüğü, %97,33'ünün 0-6 yaş döneminde babasının çalıştığı, %20,33'ünün tek çocuk, %41,0'inin 1 kardeşinin, %25,33'ünün 2 kardeşinin ve %13,33'ünün 3 ve üstü kardeşinin olduğu, %16,33'ünün bakım verenle ilişkisinin orta, %80,33'ünün iyi olduğu belirlenmiştir.

0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan bireylerin %68,03'ünün kadın ve %31,97'sinin erkek olduğu, %40,17'sinin 18-25 yaş, %15,55'inin 26-33 yaş ve %15,33'ünün 34-41 yaş grubunda yer aldığı, %40,82'sinin bekar, %43,63'ünün evli olduğu, %15,33'ünün gelir düzeyinin düşük, %73,65'inin orta ve %11,02'sinin yüksek olduğu, %33,05'inin lise, %55,72'sinin lisans ve %8,64'ünün lisansüstü mezunu olduğu belirlemiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların %82,72 annesinin bakım verdiği, %19,67'sinin ise bakıcı/kreşte bakım gördüğü, %97,33'ünün 0-6 yaş döneminde babasının çalıştığı, %28,94'ünün 1 kardeşinin, %28,08'inin 2 kardeşinin ve %34,77'sinin 3 ve üstü kardeşinin olduğu, %14,25'inin 0-6 yaş döneminde bakım verenle ilişkisinin orta, %84,23'ünün iyi olduğu belirlenmiştir.

0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların 18-25 yaşında olma oranı, bekar olma oranı, 0-6 yaş döneminde bakım vereninin anne ve diğer aile bireylerinin olma oranı ve tek çocuk olma oranı annesi çalışmayan katılımcılarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 3. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanları Karşılaştırılması

		0-6 Yaş Döneminde				
Anne Çalışma Dur.		n	$\bar{x}$	s	t	p
YYDÖ-Genel yaşam doyumu	Çalışan	300	20,06	4,52	0,570	0,569
	Çalışmayan	463	19,88	4,07		
YYDÖ-İlişki doyumu	Çalışan	300	19,98	3,56	-1,600	0,110
	Çalışmayan	463	20,39	3,40		
YYDÖ-Benlik doyumu	Çalışan	300	15,57	2,69	-3,581	0,000*
	Çalışmayan	463	16,24	2,40		
YYDÖ-Sosyal çevre doyumu	Çalışan	300	10,09	2,64	-1,670	0,095
	Çalışmayan	463	10,41	2,60		
YYDÖ-İş doyumu	Çalışan	300	9,10	3,15	-1,179	0,239
	Çalışmayan	463	9,36	2,90		
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	Çalışan	300	74,79	12,22	-1,775	0,076
	Çalışmayan	463	76,27	10,65		

* $p < 0,05$

Tablo 3.'te araştırmaya dahil olan 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları karşılaştırılırken kullanılan t testi bulguları verilmiştir.

Tablo 3.'e göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, ölçekteki Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanların arasında istatistik açısından önemli farklılıklar yoktur ($p > 0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, ölçekteki Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar benzerdir.

Araştırmaya dahil edilmiş 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki Benlik doyumundan aldıkları puanların arasında istatistik açısından önemli farklılık vardır ($p < 0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışan bireylerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki Benlik doyumundan aldıkları puanlar, annesi çalışmayanlardan düşük bulunmuştur.

Tablo 4. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanları Karşılaştırılması

		0-6 Yaş Döneminde					
		Anne Çalışma Dur.	n	$\bar{x}$	s	t	p
YİYÖ-Kaçınma	Çalışan		300	18,13	2,76	0,545	0,586
	Çalışmayan		463	18,01	2,99		
YİYÖ-Kaygı	Çalışan		300	18,38	3,05	0,988	0,324
	Çalışmayan		463	18,14	3,24		

Tablo 4.'te araştırmada yer alan 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanları karşılaştırılırken kullanılmış olan t testinden elde edilmiş olan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.'e göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınma ve Kaygıdan aldıkları puanların arasındaki farklılıkların istatistiksel açıdan önemli olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınma ve Kaygıdan aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 5. Annesi Çalışan ve Çalışmayan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları Karşılaştırılması

	0-6 Yaş Döneminde Anne Çalışma Dur.	n	$\bar{x}$	s	t	p
ÜBBSÖ-Güvenli Bağlanma Stili	Çalışan	300	16,62	3,03	-2,368	0,018*
	Çalışmayan	463	17,16	3,11		
ÜBBSÖ-Kaçman Bağlanma Stili	Çalışan	300	15,46	4,31	0,746	0,456
	Çalışmayan	463	15,23	4,00		
ÜBBSÖ-Kaygılı/Kararsız Bağlanma Stili	Çalışan	300	15,00	4,07	0,467	0,641
	Çalışmayan	463	14,86	3,95		

* $p < 0,05$

Tablo 5.'te araştırmanın örneklemini oluşturan 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının karşılaştırılması için yapılan t testi bulgular verilmiştir.

Tablo 5.'te 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanların arasında istatistik açısından önemli bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanların annesi çalışmayanlardan daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Araştırmaya katılan 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaçman ve Kaygılı/Kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanların arasında istatistik açısından önemli bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaçman ve Kaygılı/Kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanların benzer olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Annesi Çalışan Katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Arasındaki Korelasyonlar

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. YİYÖ-Kaçınma	r	1										
	p											
2. YİYÖ-Kaygı	r	0,361	1									
	p	0,000*										
3. ÜBBSÖ-Güvenli Bağlanma Stili	r	0,013	-0,058	1								
	p	0,821	0,320									
4. ÜBBSÖ-Kaçınan Bağlanma Stili	r	0,040	0,075	-0,192	1							
	p	0,487	0,194	0,001*								
5. ÜBBSÖ-Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	r	0,329	0,436	-0,165	0,425	1						
	p	0,000*	0,000*	0,004*	0,000*							
6. YYDÖ-Genel yaşam doyumu	r	-0,087	-0,213	0,353	-0,019	-0,292	1					
	p	0,133	0,000*	0,000*	0,750	0,000*						
7. YYDÖ-İlişki doyumu	r	-0,084	-0,099	0,371	-0,051	-0,235	0,400	1				
	p	0,147	0,086	0,000*	0,382	0,000*	0,000*					
8. YYDÖ-Benlik doyumu	r	-0,123	-0,054	0,403	0,078	-0,246	0,507	0,511	1			
	p	0,034*	0,350	0,000*	0,179	0,000*	0,000*	0,000*				
10. YYDÖ-Sosyal çevre doyumu	r	-0,059	-0,098	0,260	-0,011	-0,157	0,421	0,390	0,351	1		
	p	0,312	0,090	0,000*	0,844	0,006*	0,000*	0,000*	0,000*			
11. YYDÖ-İş doyumu	r	-0,002	-0,079	0,308	0,036	-0,091	0,480	0,312	0,365	0,478	1	
	p	0,969	0,174	0,000*	0,532	0,117	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*		
12. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	r	-0,097	-0,161	0,463	0,002	-0,288	0,812	0,716	0,726	0,686	0,710	1
	p	0,094	0,005*	0,000*	0,967	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	

* $p < 0,05$

Tablo 6.'da 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının arasındaki korelasyonların incelendiği Pearson testi bulguları verilmektedir.

Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki Benlik doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından ve Genel yaşam doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaçınan bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonların olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan ve Sosyal çevre doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

	Std. Olm.		Std.			F	R ²
	B	S.H.	Beta	t	p	p	AdjR ²
(Sabit)	50,115	6,258		8,008	0,000*		
Kaçınma	-0,032	0,238	-0,007	-0,135	0,893		
Kaygı	-0,081	0,226	-0,020	-0,359	0,720	25,165	0,300
Güvenli Bağlanma Stili	1,835	0,202	0,455	9,087	0,000*	0,000*	0,288
Kaçınan Bağlanma Stili	0,615	0,156	0,217	3,934	0,000*		
Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	-0,884	0,187	-0,294	-4,738	0,000*		

* $p < 0,05$

Tablo 7.'de araştırmaya dahil edilen 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin çok değişkenli regresyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 7.'ye göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki kaçınma ($\beta = -0,007$; $p > 0,05$) ve kaygı ($\beta = -0,020$; $p > 0,05$) alt boyutları puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde yordamadığı belirlenmiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden ($\beta = 0,455$; $p < 0,05$) ve Kaçınan bağlanma stilinden ($\beta = 0,217$; $p < 0,05$) aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve pozitif olarak, Kaygılı-Kararsız bağlanma stilinden ($\beta = -0,294$; $p < 0,05$) aldıkları puanların ise Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yordadığı belirlenmiştir.

0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelendiği regresyon modelinde, tahminciler Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarındaki toplam varyansın %28,8'ini açıklamaktadır.

Tablo 8. Annesi Çalışmayan Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. YİYÖ-Kaçınma	r	1										
	p											
2. YİYÖ-Kaygı	r	0,517	1									
	p	0,000*										
3. ÜBBSÖ-Güvenli Bağlanma Stili	r	0,006	0,026	1								
	p	0,892	0,582									
4. ÜBBSÖ-Kaçınan Bağlanma Stili	r	0,087	0,090	-0,266	1							
	p	0,060	0,053	0,000*								
5. ÜBBSÖ-Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	r	0,314	0,408	-0,140	0,334	1						
	p	0,000*	0,000*	0,003*	0,000*							
6. YYDÖ-Genel yaşam doyumu	r	-0,099	-0,243	0,306	-0,019	-0,283	1					
	p	0,034*	0,000*	0,000*	0,685	0,000*						
7. YYDÖ-İlişki doyumu	r	-0,060	-0,162	0,389	-0,229	-0,305	0,356	1				
	p	0,197	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*					
8. YYDÖ-Benlik doyumu	r	-0,055	-0,086	0,426	-0,028	-0,193	0,384	0,500	1			
	p	0,237	0,063	0,000*	0,542	0,000*	0,000*	0,000*				
10. YYDÖ-Sosyal çevre doyumu	r	-0,156	-0,226	0,253	-0,032	-0,328	0,400	0,439	0,334	1		
	p	0,001*	0,000*	0,000*	0,493	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*			
11. YYDÖ-İş doyumu	r	-0,072	-0,100	0,107	-0,059	-0,162	0,290	0,187	0,236	0,306	1	
	p	0,124	0,032*	0,021*	0,207	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*		
12. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	r	-0,127	-0,247	0,428	-0,111	-0,373	0,759	0,726	0,678	0,696	0,571	1
	p	0,006*	0,000*	0,000*	0,017*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	

* $p < 0,05$

Araştırmaya katılan 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının arasındaki korelasyonların incelendiği Pearson testi bulguları Tablo 8.'de gösterilmiştir.

Annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından Genel yaşam doyumundan ve Sosyal çevre doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından ve Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından ve İlişki doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaçınan bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaygılı-kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

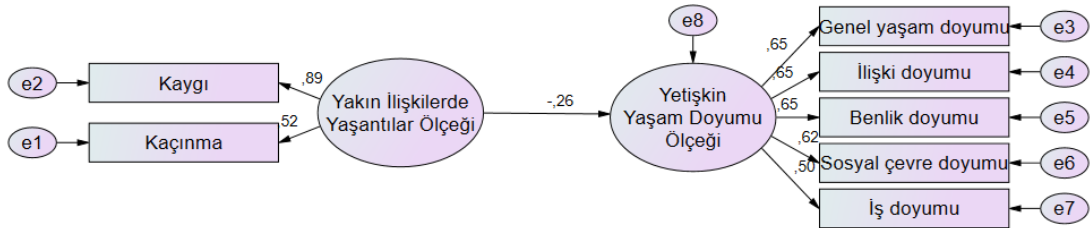
Tablo 9. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarını Yordama Durumu

	Std. Olm. B	Std. S.H.	Std. Beta	t	p	F p	R2 AdjR2
(Sabit)	66,26	4,09		16,194	0,000*		
YİYÖ-Kaçınma	0,14	0,16	0,04	0,889	0,375		
YİYÖ-Kaygı	-0,55	0,16	-0,17	-3,519	0,000*	41,952	0,315
ÜBBSÖ-Güvenli Bağlanma Stili	1,44	0,14	0,42	10,415	0,000*	0,000	0,307
ÜBBSÖ-Kaçınan Bağlanma Stili	0,30	0,11	0,11	2,650	0,008*		
ÜBBSÖ-Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili	-0,80	0,12	-0,30	-6,531	0,000*		

Tablo 9.'da 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin çok değişkenli regresyon analizi sonuçları verilmiş olup, modelde açıklanan varyans %30,7 bulunmuştur.

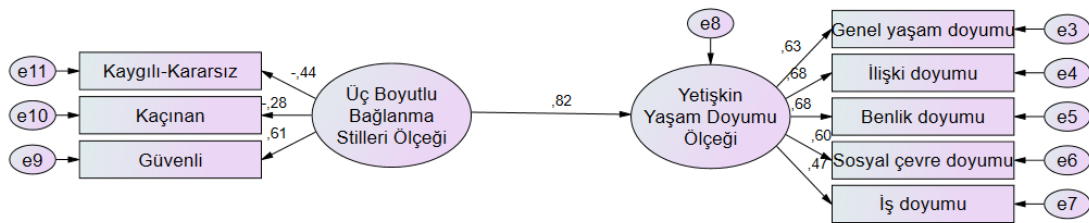
Tablo 9. incelendiğinde 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde yordamadığı belirlenmiştir ($\beta=-0,04;p>0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaygıdan aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yönlü olarak ($\beta=-0,17;p<0,05$). Araştırmaya dahil edilen bireylerin 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden ($\beta=0,42;p<0,05$) ve Kaçınan bağlanma stilinden ($\beta=0,11;p<0,05$) aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve pozitif olarak, Kaygılı-Kararsız bağlanma stilinden ($\beta=-0,30;p<0,05$) aldıkları puanların ise Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yordadığı saptanmıştır.

0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelenmesine ilişkin analizler Yapısal Eşitlik Modelleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

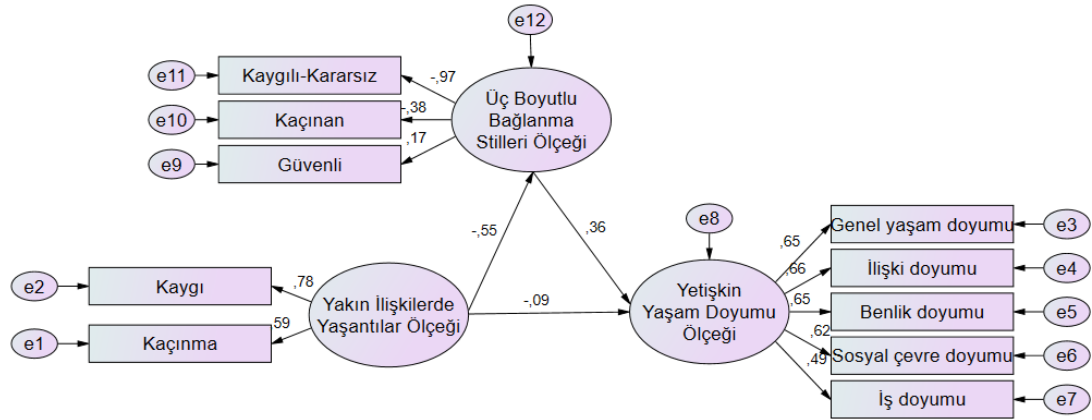
Şekil 1. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu

Şekil 1.'de 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin bulgular verilmiş olup, 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde yordadığı saptanmıştır ($\beta=-0,26;p<0,05$).

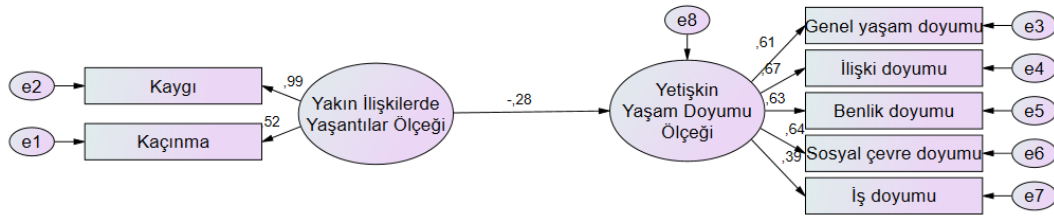
Şekil 2. Annesi Çalışan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu

Şekil 2. İncelendiğinde araştırmaya dahil edilen 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir ($\beta=0,82;p<0,05$).

Şekil 3. Annesi Çalışan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Aracı Rolü

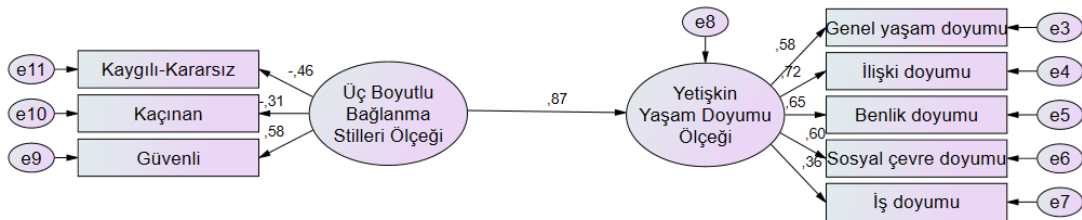
Şekil 3.'te 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür ($\beta=-0,09;p>0,05$). Anne çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,36;p<0,05$). Görüleceği üzere daha önce Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarının tek başına Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordarken, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği modele girdiğinde söz konusu anlamlı yordama durumunun ortadan kalktığı belirlenmiştir. Buna göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolünün olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu

Şekil 4.'te araştırma kapsamına alınan 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Şekil 4. İncelendiğinde, 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=-0,28;p<0,05$).

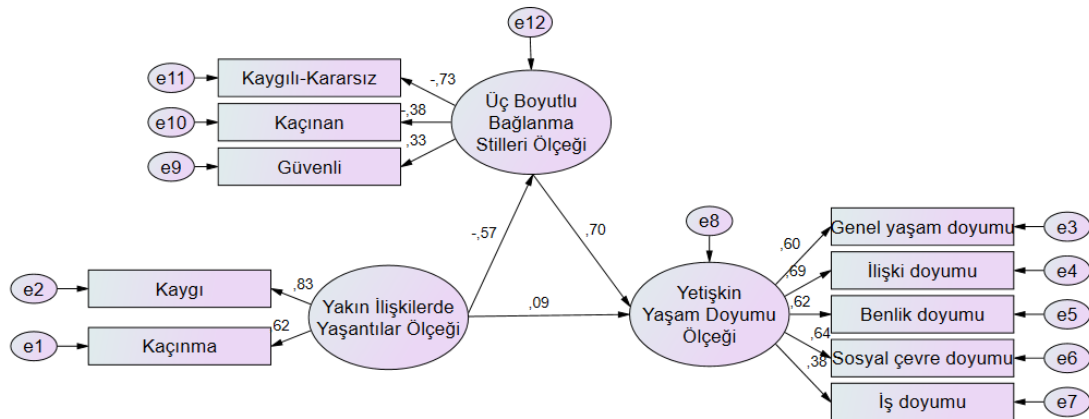

Şekil 5. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını Yordama durumu

Şekil 5.'te annesi çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin bulgular verilmiştir.

Şekil 5.'e göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği Puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif olarak yordadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,87;p<0,05$).

Şekil 6. Annesi Çalışmayan Katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanlarının Aracı Rolü

Şekil 6.'de 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolünün incelenmesine dair bulgular verilmiştir.

Şekil 6.'da 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadığı tespit edilmiştir ($\beta=0,09;p>0,05$). 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($\beta=0,70;p<0,05$). Buna göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanları tek başına Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği puanlarını yordarken, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ile birlikte modele alındığında artık yordamadığı belirlenmiştir. Bu durum 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı olduğu ifade etmektedir.

BÖLÜM V

Tartışma

0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan bireylerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki Benlik doyumu alt boyutundan aldıkları puanlar, annesi çalışmamış olanlardan daha düşük bulunmuştur. Vijayalaxmi & Hangal (2007) tarafından yapılmış olan çalışmaya bakıldığında, çalışmayan annelerin gençlik çağındaki çocuklarının büyük ölçüde daha yüksek benlik kavramına sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmayan annelerin çocuklarının, çalışan annelerin çocuklarına göre büyük ölçüde daha yüksek benlik kavramına ve daha yüksek başarı motivasyonuna sahip olduğu bulunmuştur. Çalışan annelerin çocuklarının, çalışmayan annelerin çocuklarına kıyasla sosyal olarak daha uyumsuz ve yüksek düzeyde bağımsızlıktan yoksun olduğu belirlenmiştir. Benzer bir çalışmaya bakıldığında ise Hill ve diğerleri (2001), bir çocuğun annesinin hayatının ilk yılında çalışmasının çocuğun sonraki gelişimi üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceğini tespit etmektedirler. Annenin çalışma durumunun erken çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine kadar olan süreçte bireyler üzerinde etkili olabilmektedir ve annelerin çalışma durumunun çocukların duygusal ve psikolojik gelişimi üzerindeki etkisi saptanmıştır.

0-6 yaş döneminde annesi çalışan ve çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanların arasında istatistik açısından önemli bir farklılık olduğu belirlenmiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanların annesi çalışmayanlardan daha düşük olduğu gözlenmiştir. Koschanska (2001) tarafından yapılmış olan çalışmaya bakıldığında, güvensiz bağlanma stiline sahip olan küçük çocukların daha olumsuz duygular (korku, sıkıntı ve öfke) sergilediğini, güvenli bağlanma stiline sahip olan çocukların ise aynı koşullarda bile daha fazla neşe sergilediği saptanmıştır. Literatürde yapılmış olan bir diğer çalışmada ise Erken çocukluk dönemindeki gelişim teorileri, tutarlı ve duyarlı bir ebeveynle geçirilen zamanın bebeklerin güvenli bağlanma kurması için gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Belsky, 2001). Annenin çalışma durumu çocuğun bağlanma stili üzerinde etkili olabilmektedir. Annenin çalışması, çocuğun annesi ile olan bağının kalitesini ve bağlanma tarzını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu durum, annenin çalışma hayatının, çocukların bağlanma stilleri üzerindeki etkisini vurgulayabilmektedir.

Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeğindeki Benlik doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu görülmüştür. Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından ve Genel yaşam doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu belirlenmiştir. Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir. Annesi çalışan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan ve Sosyal çevre doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir. Literatürdeki benzer bir çalışmaya bakıldığında Farooqi ve Intezar (2009), yetimhanelerde yaşayan yetim çocukların, ebeveynleriyle yaşayan çocuklara kıyasla daha düşük benlik saygısı bildirdiklerini tespit etmektedirler. Bir diğer benzer çalışmaya bakıldığında Karabulut (2019), annesi çalışan bireylerin benlik saygısı ve özgüven düzeylerinin, annesi çalışmayanlara göre daha düşük olduğunu tespit etmektedir. Son olarak 2005 yılında Kalil ve Bajracharya tarafından yapılmış olan bir diğer araştırmanın sonuçları, annesi çalışan kişilerin benlik doymu açısından annesi çalışmayanlara göre daha düşük bir memnuniyet düzeyine sahip olduklarını göstermektedir (Kalil & Bajracharya, 2005).

0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden ve Kaçınan bağlanma stilinden aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve pozitif olarak, Kaygılı-Kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanların ise Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yordadığı belirlenmiştir. West tarafından 2018 yılında 336 katılımcı ile yapılmış olan çalışmanın sonucuna bakıldığında, katılımcıların güvenli bağlanma stili ile yaşam doymu arasında pozitif doğrusal bir ilişki saptanmıştır (West, 2018). Leung ve Zhang tarafından yapılan araştırmanın bulgularına bakıldığında benlik

algısının yaşam doyumu üzerinde etkisinin olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra; kişilerin okul arkadaşlarıyla kurdukları bağlardan ziyade aile içinde oluşturdukları ilişkilerin yaşam doyumları üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Leung & Zhang, 2000). Bir başka çalışmada annenin, çocuğun gereksinimlerini zamanında karşılayabilmesi ve sıkıntılarını zamanında giderebilmesinin, çocuğun güven duygusunun gelişimi açısından önemli olduğu tespit edilmiştir (Ertuğrul, 2002). Bulgular, annesi çalışmayan bireylerin genel olarak daha yüksek yaşam doyumu ve güvenli bağlanma stilini deneyimleyebileceğini göstermektedir.

Annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından Genel yaşam doyumundan ve Sosyal çevre doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu görülmüştür. Annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından ve Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaçınmadan aldıkları puanlar arasında istatistik açısından önemli ve negatif korelasyon olduğu belirlenmiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır. Annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından ve İlişki doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaçınan bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonların olduğu belirlenmiştir. 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği toplamından, Genel yaşam doyumundan, İlişki doyumundan, Benlik doyumundan, Sosyal çevre doyumundan ve İş doyumundan aldıkları puanlar ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğindeki Kaygılı-kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir. Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığında Swami (1986) tarafından yapılan araştırmada aileleriyle birlikte yaşayan çocukların, yetimhanelerde yaşayan yetim çocuklara göre daha iyi uyum sağladığı ve daha iyi benlik kavramına

sahip olduğu saptamıştır. Turan Cebeci (2009) yaptığı çalışmaya göre, çocuğa bakım verenin anneden farklı birinin olması sonucunda, çocukların güvenli bağlanma stilinden düşük puan aldıklarını belirtmektedir. Bir diğer çalışma, Babahanoğlu tarafından 2020 yılında Konya'da 608 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulgusuna bakıldığında güvenli bağlanmanın, kişilerin yaşamlarının bütün süreçleri üzerinde etkisi olduğu gibi özellikle eş seçimi üzerinde de etkili olduğu bulunmaktadır. Dolayısıyla, bebeklikten itibaren gelişen ve devam eden bağlanma stilleri, özellikle güvenli bağlanmanın birey ya da bireylerin gelecekte yapacakları planların yapılabilmesinde, mantıklı kararların verilmesinde etkili olduğu saptanmıştır (Babahanoğlu, 2021). Kaçınma arttıkça yaşam doyumu ve sosyal çevre doyumu düşmektedir bu durum, bireyin yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Yani, annesi çalışmayan katılımcılar arasında, yaşam doyumu ve ilişkilerde tatmin düzeyi ile kaçınan bağlanma stili arasında bir bağlantı olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar, annesi çalışmayan bireylerin ilişkilerinde daha fazla kaçınma veya uzak durma eğilimi gösterebileceklerini düşündürebilmektedir.

0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeğindeki Kaygıdan aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yönlü olarak yordadığı bulunmuştur. Aynı zamanda 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri ölçeğindeki Güvenli bağlanma stilinden ve Kaçınan bağlanma stilinden aldıkları puanların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve pozitif olarak, Kaygılı-Kararsız bağlanma stilinden aldıkları puanların ise Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistik açısından önemli seviyelerde ve negatif yordadığı saptanmıştır. Demirel (2018) tarafından yapılmış olan çalışma bu bulguyu destekler niteliktedir. Kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireyler incelenmiştir ve bireylerin yaşam doyumu ile kaygılı bağlanma stiline anlamlı derecede negatif ilişkili olduğu saptanmıştır.

0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanları tek başına Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bununla birlikte 0-6 yaş döneminde annesi çalışmayan ve annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir. Fakat Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği modele girdiğinde söz konusu anlamlı yordama durumunun annesi çalışan

katılımcılar için ve annesi çalışmayan katılımcılar için ortadan kalktığı belirlenmiştir. Buna göre 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların ve annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolünün olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yapılmış olan bir araştırmada 0-6 yaş döneminde annesi çalışan katılımcıların yakın ilişkilerdeki yaşantıları ile yetişkinlikte yaşam doyumu arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolünün olduğunu tespit edilmiştir. Bulgular, bireylerin erken çocukluk dönemlerindeki bağlanma stillerinin yetişkinlikteki yaşam doyumunu etkileyebileceğini göstermektedir. Araştırmanın sonucuna bakıldığında ise bağlanma stillerinin yaşam doyumu üzerindeki etkisinde aracılık etkisi olduğunu saptanmıştır (Uzun, 2019). Annesi çalışan katılımcıların bağlanma stillerinin, yakın ilişki deneyimleri ve yetişkin yaşam doyumları arasındaki ilişkide bir aracı rol oynadığı sonucu, çocukluk dönemindeki bağlanma süreçlerinin ilerleyen yaşlardaki ilişkiler ve genel yaşam doyumuna etkisini vurgulamaktadır.

BÖLÜM VI

Sonuç

Araştırmada, annesi çalışan ve çalışmayan bireylerin sosyo-demografik özellikleri arasındaki farklılıklar bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan bireylerin benlik doyumunun, annesi çalışmayanlara kıyasla daha düşük olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan bireylerin benlik doyumlarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca, annesi çalışan bireylerin güvenli bağlanma stillerinden daha düşük puan aldığı bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan bireylerin yakın ilişkilerindeki kaçınmadan aldıkları puanlar ile yetişkin yaşam doyumları arasında negatif korelasyon bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan bireylerin Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutlarından güvenli ve kaçınan bağlanma stillerinin yaşam doyumunu pozitif yönde etkilediği, kaygılı-kararsız bağlanma stiline ise negatif yönde etkilediği bulunmuştur.

Araştırmada, anneleri çalışmayan katılımcıların yakın ilişkilerindeki kaçınma seviyeleri ile yaşam doyumları arasında negatif bir ilişki saptanmıştır. Güvenli bağlanma stili ile pozitif yönde, kaçınan bağlanma stili ile negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışmayan ve yakın ilişkilerde kaçınma ve kaygı skorları yüksek olan bireylerin yetişkin yaşam doyumunun düşük olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan katılımcıların kaygılı-kararsız bağlanma stili ile anlamlı ve negatif bir korelasyon olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını pozitif yönde etkilediği ve güvenli bağlanma stiline daha yüksek bir yaşam doyumunu ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışmayan katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını pozitif yönde etkilediği bulunmuştur.

Araştırmada, annesi çalışan ve annesi çalışmayan katılımcıların Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği puanları ile Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği puanlarının aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırmanın örneklemini 18 yaş ve üzeri 763 kişiden oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen bulguların genellenebilirliğini arttırmak adına araştırmanın daha fazla katılımcıya ulaşılarak tekrar edilmesi önerilebilir.

Babanın rolü ve çocukların babalarıyla olan ilişkilerinin, çocukların bağlanma stilleri ve yetişkinlikteki yaşam doyumları üzerindeki etkisinin incelenmesi önerilebilir.

Çalışan annelerin çocukları için sağlanan destek ve kaynakların farklı kültürlerde nasıl değiştiğinin incelenmesi önerilebilir.

Annenin çalışma saatleri ve çalışma ortamının çocukların bağlanma stilleri ve yakın ilişkileri üzerindeki etkisinin araştırılması önerilebilir.

Çocukların yetişkinlik dönemindeki iş performansları ve iş tatmini arasındaki ilişkinin, annesi çalışan ve çalışmayan bireyler arasında farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi önerilebilir.

Farklı sosyoekonomik düzeydeki annelerin çalışma durumları ve çocukların bağlanma stilleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi inceleyen daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalar, politika yapıcıların ve ebeveynlerin bu faktörleri dikkate alarak, çocukların daha sağlıklı bir bağlanma ve yaşam doyumu geliştirmelerine yardımcı olacak önlemler almasına yardımcı olabilir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Annenin çalışma durumu ve çocuğun bağlanma stilleri gibi faktörlerin, çocukluk dönemi deneyimleri ile yetişkin yaşam tatmini arasındaki ilişkiyi etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu sebeple, terapistler erken

çocukluk dönemlerindeki yakın ilişkilerdeki yaşantıları hakkında bilgi edinmeli ve bu bilgileri tedavi planlarında göz önünde bulundurmaları.

Kaygılı-kararsız bağlanma stili ile yaşam doyumu arasında negatif bir korelasyon olduğu bulunmuştur. Bu sebeple, terapistler bu bağlanma stilini tanımlayarak ve tedavi planlarında uygun bir şekilde incelemek için bu konuda yeterli olmalıdırlar.

Terapistler, bireylerin yakın ilişkilerindeki yaşantıları hakkında daha geniş bilgi edinmek için farklı ölçüm araçları da kullanabilirler.

Bu çalışmanın sonuçları, 0-6 yaş çocukluk dönemi deneyimlerinin, yetişkinlikteki yaşam doyumunu etkilediğini göstermektedir. Terapistler, bireylerin yetişkinlikteki yaşam doyumunu artırmalarına yardımcı olmak için farklı tedavi yöntemleri kullanabilirler.

Ülke İdarecilerine Yönelik Öneriler

Bu araştırmanın sonucunda 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan çocukların 0-6 yaş erken çocukluk dönemindeki yakın ilişki tecrübelerinin yetişkinlik dönemlerindeki yaşam doyumunu etkileyebileceğini görülmüştür. Bu sebeple, devlet yöneticileri çocukların sağlıklı ve güvenli bir şekilde büyümelerini sağlamak amacıyla çalışan annelerin desteklenmesi gerektiği üzerinde durabilirler.

Kaynakça

- Acock, A. C., & Bengtson, V. L. (1978). On the relative influence of mothers and fathers: A covariance analysis of political and religious socialization. *The Journal of Marriage and Family*, 40(3), 519-530.
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Attachment as related to mother-infant interaction. *Advances in the Study of Behavior*, 9, 1-51.
- Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American psychologist*, 46(4), 333-341.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Ainsworth, M.D.S (1979). Infant-mother attachment. pp.932-937.
- Akça, Z. K. (2012). Genç yetişkinlikte algılanan anne-baba tutumlarının, kendini toparlama gücü ve benlik saygısı arasındaki ilişki (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269-1287.
- ASLAN, Ş., YALÇIN, H., Nilgün, S. A. R. P., & ULUTAŞ, D. A. (2017). Anne-baba davranışlarının ve sosyal çevrelerinin liderlere etkileri. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 91-138.
- Atak, H., & Taştan, N. (2012). Agency in the emerging adulthood period: An introductory study in Turkey. *European Journal of Social Sciences*, 32(1), 97-107.
- Aydın, G. (2021). The role of personality traits in predicting subjective well-being and life satisfaction. *Current Psychology*, 40(8), 4377-4387.
- Babahanoğlu, N. (2021). The impact of secure attachment on individuals' life processes and particularly on mate selection. *Journal of Relationship Research*, 12(3), 345-362.

- BAKİLER, E., & SATAN, A. (2020). Beliren yetişkinlikte bağlanma stilleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide ihtiyaç doyumunun aracı rolü. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51(51), 72-94.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Belsky, J. (2001). Emanuel Miller Lecture: Developmental Risks (Still) Associated with Early Child Care. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(7), 845-859.
- Belsky, J. (2016). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83-96.
- Belsky, J., Booth, C., Bradley, R. H., Brownell, C. A., Burchinal, M., Campbell, S. B., Clarke-Stewart, K. A., Cox, M., Friedman, S. L., Halle, T., & National Institute of Child Health and Human Development Early Child Care Research Network. (2007). Mothers' and fathers' support for child autonomy and early school achievement. *Developmental psychology*, 43(4), 1066-1084.
- Berscheid, E. (1983). Emotion. In H. H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J. H. Harvey, T. L. Huston, G. Levinger, E. McClintock, L. A. Peplau, & D. R. Peterson (Eds.), *Close relationships* (pp. 110-168). W. H. Freeman and Company.
- Berscheid, E. S., & Regan, P. C. (2016). *The psychology of interpersonal relationships*. Psychology Press.
- Bianchi, S. M., & Milkie, M. A. (2010). Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 705-725.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis*, 39, 350-373.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment*. Basic Books.

- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Loss: Sadness and depression*. Basic Books.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664-678.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46-76). Guilford Press.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E.,
- Büyükşahin, M. (2001). Üniversite öğrencilerinde yakın ilişki kurma becerilerinin bağlanma stilleri, benlik saygısı ve stresle başa çıkma tarzıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47), 53-64.
- Carstensen, L. L., Fung, H. H., & Charles, S. T. (2003). Socioemotional selectivity theory and the regulation of emotion in the second half of life. *Motivation and Emotion*, 27(2), 103-123.
- Cassidy, J. & Shaver, P. R. (2016). *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (3rd ed.). Guilford Press.
- Cecen Eroğul, S., & Dingiltepe, E. (2009). Dağılmış ve dağılmamış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumu ve yaşam kalitesi düzeylerinin karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(23), 55-70.
- Children Living with Their Parents. *Journal of Department of applied psychology*,
- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Research methods in education*. London: Routledge.

- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663. doi: 10.1037/0022-3514.58.4.644
- Collins, W. A., & Steinberg, L. (2006). Adolescent development in interpersonal context.
- Craig, L., & Mullan, K. (2011). How mothers and fathers share childcare: A cross-national time-use comparison. *American Sociological Review*, 76(6), 834-861.
- Demirel, C. (2018). Yetişkinlerde bağlanma stillerinin mutluluk, yaşam doyumu ve depresyon ile ilişkisinin incelenmesi (Master's thesis, Işık Üniversitesi).
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43.
- Diener, E., & Chan, M. Y. (2011). Happy people live longer: Subjective well-being contributes to health and longevity. *Applied Psychology: Health and Well-being*, 3(1), 1-43.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Ertuğrul, H (2002). Çocuk Eğitiminde Yeni Teknikler. Timaş Yayınları, Ankara.
- ERYILMAZ, A., & Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve başa çıkma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 381-397.
- Erzen, E. (2016). Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(38), 43-58.
- Farooqi, N., & Intezar, M. (2009). Differences in Self-Esteem of Orphan Children and Children Living with Their Parents. *Journal of Department of applied psychology, university of Punjab, Lahore, Pakistan*, 46(2).

- Fletcher, G. J., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.
- Fraley, R. C., & Davis, K. E. (2016). Attachment formation and transfer in young adults' close friendships and romantic relationships. *Personal Relationships*, 23(4), 727-747.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350-365.
- Freud, S. (1914). On narcissism: An introduction. *Standard Edition*, 14, 67-102.
- Freud, S. (1926). Inhibitions, symptoms, and anxiety. *Standard Edition*, 20, 77-172.
- Gable, S., & Belsky, J. (2018). Maternal employment and early childhood development: A conceptual synthesis of the evidence. *Developmental Psychology*, 54(3), 421-433.
- Geçtan, E. (2016). Yakın İlişki Kuramı Bağlamında Arkadaşlık ve Romantik İlişkiler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 18-29.
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 293-301.
- Grossmann, K. E., & Grossmann, K. (1991). Attachment quality as an organizer of emotional and behavioral responses in a longitudinal perspective. In C. M. Parkes, J. Stevenson-Hinde, & P. Marris (Eds.), *Attachment across the life cycle* (pp. 93-114). Routledge.
- Güngör, D. (2021). Bağlanma Kuramı ve Güvenli Bağlanma. *Psikologlar Derneği*.
- Hamarta, E. (2002). Bağlanma Teorisi ve Yetişkin İlişkilerinde Bağlanma, *Eğitime Yeni Bakışlar-I*,(Ed.) A.M. Sünbül. Ankara: Mikro.
- Hamilton, J. L., Hertzog, J., & Kaczmarek, L. (2020). The impact of maternal employment status on infant-mother attachment. *Infant Behavior and Development*, 61, 101509.

- Hangal, S., & Aminabhavi, V. A. (2007). Self-Concept, Emotional Maturity, and Achievement Motivation of the Adolescent Children of Employed Mothers and Homemakers. *Journal of the Indian academy of Applied Psychology*.
- Harlow, H. F. (1958). The nature of love. *American Psychologist*, 13(12), 673-685.
- Harlow, H. F. (1959). The effects of early experience on problem-solving at maturity. *American Scientist*, 47(4), 459A-459A.
- Harlow, H. F. (1971). Learning to love. *American Scientist*, 59(2), 180-195.
- Harlow, H. F., & Zimmermann, R. R. (1959). Affectional responses in the infant monkey; orphaned baby monkeys develop a strong and persistent attachment to inanimate surrogate mothers. *Science*, 130(3373), 421-432.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511-524.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
doi:10.1207/s15327965pli0501_1
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22.
- Hershenberg, R., Drabick, D. A. G., & Vivian, D. (2011). Vulnerability to psychopathology in children and adolescents: Joint effects of diathesis-stress and developmentally specific factors. *Clinical Psychology Review*, 31(6), 1040-1051.
- Hill & Associates. 2001. Early and extensive maternal employment, effect on 4 – 6 year children. *Journal of marriage and the family*, 53 pp 1083 – 1099.
- Huppert, F. A. (2009). Psychological well-being: Evidence regarding its causes and consequences. *Applied Psychology: Health and Well-being*, 1(2), 137-164.

- Johnson, S. M., & Whiffen, V. E. (2003). Attachment processes in couple and family therapy. Guilford Press.
- Jones, J. D. (2016). John Bowlby: Attachment theory across generations. Routledge.
- Kaba, İ., Erol, M., & Güç, K. (2018). Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(1), 1-14.
- Kalil, A., & Bajracharya, A. (2005). Maternal Working Conditions and Child Well-Being in Welfare-leaving Families Rachel Dunifon, Ph. D. Department of Policy Analysis and Management Cornell University red26@ cornell. edu.
- Kalil, A., & Bajracharya, A. (2005). Maternal Working Conditions and Child Well-Being in Welfare-leaving Families Rachel Dunifon, Ph. D. Department of Policy Analysis and Management Cornell University red26@ cornell. edu.
- Karabulut, A. (2019). Annesi çalışan ve çalışmayan ergenlerin benlik saygısı ve ayrılık anksiyetesi düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karabulut, A. (2019). Annesi çalışan ve çalışmayan ergenlerin benlik saygısı ve ayrılık anksiyetesi düzeylerinin incelenmesi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi.
- Kartal, M. (2020). Araştırma yöntemleri. Anı Yayıncılık.
- Keskin, G., Çam, M.O. (2009). Ergenlik ve Bağlanma Süreci: Ruh Sağlığı Açısından Literatürün Gözden Geçirilmesi, Yeni Symposium Dergisi, İstanbul, 2, 52-59.
- Kochanska, G., Coy, K. C., & Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. Child development, 72(4), 1091-1111.
- Lamb, M. E. (2010). How do fathers influence children's development? Let me count the ways. In M. E. Lamb (Ed.), The role of the father in child development (pp. 1-26). Wiley.

- Lengua, L. J., Sandler, I. N., West, S. G., Wolchik, S. A., & Curran, P. J. (1999). Emotionality and self-regulation, threat appraisal, and coping in children of divorce. *Development and Psychopathology*, 11(1), 15-37.
- Lerner, R. M., Brindis, C. D., Batanova, M., & Blum, R. W. (2018). Adolescent health development: A relational developmental systems perspective. *Handbook of life course health development*, 109-121.
- Leung, Y., Zhang, J. S., & Xu, Z. B. (2000). Clustering by scale-space filtering. *IEEE Transactions on pattern analysis and machine intelligence*, 22(12), 1396-1410.
- Levy, K. N. (2005). The implications of attachment theory and research for understanding borderline personality disorder. *Development and psychopathology*, 17(4), 959-986.
- Levy, K. N. (2016). The implications of attachment theory and research for understanding borderline personality disorder. *Development and Psychopathology*, 28(4pt2), 1573-1589.
- Lucas, R. E., & Donnellan, M. B. (2009). Age differences in personality: evidence from a nationally representative Australian sample. *Developmental Psychology*, 45(5), 1353.
- Main, M., & Cassidy, J. (1988). Categories of response to reunion with the parent at age 6: Predictable from infant attachment classifications and stable over a 1-month period. *Developmental Psychology*, 24(3), 415-426.
- Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern: Procedures, findings and implications for the classification of behavior. In T. B. Brazelton & M. W. Yogman (Eds.), *Affective development in infancy* (pp. 95-124). Ablex Publishing.
- Main, M., & Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth strange situation. *Attachment in the preschool years*, 95-124.

- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2003). The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes. *Advances in experimental social psychology*, 35, 53-152. doi: 10.1016/s0065-2601(03)01002-5
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2016). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change* (2nd ed.). Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2017). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford Press.
- Miranda, R., & Barber, J. P. (2010). Bridging the gap between research and practice in personality assessment: The use of the interpersonal circumplex. *Journal of personality assessment*, 92(6), 514–522.
- Mohandas, A., Chacko, A., Jose, A., Devachan, A. P., Umarani, J. (2022). Problems Faced By the Children of Working Mothers. *Neuroquantology*, 20(17), 817-824. <https://doi.org/10.14704/Nq.2022.20.17.Nq880105>.
- Nomaguchi, K. M., & Milkie, M. A. (2003). Costs and rewards of children: The effects of becoming a parent on adults' lives. *Journal of Marriage and Family*, 65(2), 356-374.
- Pavot, W., & Diener, E. (2008). The satisfaction with life scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(2), 137-152.
- Reis, H. T., & Shaver, P. (1988). Intimacy as an interpersonal process. In S. Duck (Ed.), *Handbook of personal relationships: Theory, research and interventions* (pp. 367-389). Wiley.
- Rothbaum, F., Weisz, J., Pott, M., Miyake, K., & Morelli, G. (2000). Attachment and culture: Security in the United States and Japan. *American Psychologist*, 55(10), 1093-1104.
- Ruhm, C. J. (2004). Parental employment and child cognitive development. *Journal of Human resources*, 39(1), 155-192.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Sarıbal, İ. (2017). Kişilerarası ilişkilerin, duygu düzenleme güçlüğüne ve kaygının bağlanma stilleri ile ilişkisi (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 837-846.
- Selçuk, E., Uysal, A., & Sayıl, M. (2015). The mediator role of attachment styles in the relationship between mother-child attachment and young adults' happiness, self-esteem, and depression levels. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(5), 1235-1244.
- Shelton, K. H., & John, D. (2017). The effects of parental employment on child poverty. *Journal of Family and Economic Issues*, 38(1), 42-54.
- Shin, D. C., & Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5(1-4), 475-492.
- Smith, J., & Johnson, L. (2018). The influence of attachment styles on personality traits and emotion regulation. *Journal of Personality*, 86(4), 691-705.
- Sroufe, L. A., Egeland, B., Carlson, E. A., & Collins, W. A. (2009). *The development of the person: The Minnesota study of risk and adaptation from birth to adulthood*. Guilford Press..
- SUBAŞI, N. G., & KAZAN, H. (2020). Çocukluk dönemi bağlanma stillerinin yetişkin iletişimindeki etkisi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(2), 147-162.

- Sultana, A. M., & Noor, Z. A. N. A. R. I. A. H. (2012). Mothers' perception on the impact of employment on their children: working and non-working mothers. *IAMURE International Journal of Social Sciences*, 2(1), 113-131.
- Swami, P. M. (1986). *A Study of the Adjustment, Anxiety, Self Concept and Intelligence of Orphan Students Living in Orphanages as Compared to Normal Students*. (The Doctoral thesis, Saurashtra University).
- Şenol, F. B., & Metin, E. N. (2021). Examining the Effectiveness of Drama Education Program on the Interaction and Social Skills of Children in Preschool Classes Applying Inclusive Practices. *Education & Science/Eğitim ve Bilim*, 46(208).
- Taghiyeva, N. (2018). *Azerbaycanda çalışan ve çalışmayan annelerin çocuk yetiştirme becerileri ve çocuklarının bağlanma stillerinin incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Taherdoost, H. (2016). Sampling methods in research methodology; how to choose a sampling technique for research. *How to choose a sampling technique for research* (April 10, 2016). Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the Satisfaction with Life Scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164-172.
- TDK. (2021). *Doyum. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2023, <https://sozluk.gov.tr/>.
- Thompson, R. A. (2008). Early sociopersonality development. In W. Damon & R. M. Lerner (Eds.), *Child and adolescent development: An advanced course* (pp. 3-57). John Wiley & Sons.
- Turan Cebeci, S. C. (2009). *Tam aileye ve tek ebeveyne sahip ailelerden gelen 7-12 yaşları arasındaki çocukların bağlanma stilleri ve kaygı durumları arasındaki ilişki* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Uzun, C. (2019). *Genç yetişkinlerde bağlanma stillerinin yaşam doyumu, stres, anksiyete ve depresyon ile ilişkisinin belirlenmesi* (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

- Ünal, G. D., Kılıç, D. B., Akar, T., & İşlek, R. (2017). Aile tutumları ile yetişkinlerin romantik ilişkileri arasındaki ilişki: Yalnızlık ve çatışma düzeyleri açısından bir değerlendirme. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 23-39.
- Üstün, T. B. (1993). Yetişkinler için yaşam doyumu ölçeği: Türk standardizasyonu. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(30), 19-24.
- Van IJzendoorn, M. H., & Sagi-Schwartz, A. (2008). Cross-cultural patterns of attachment: Universal and contextual dimensions. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 880-905). Guilford Press.
- Veenhoven, R. (1996). The study of life satisfaction. In W. E. Saris, R. Veenhoven, A. C. Scherpenzeel, & B. Bunting (Eds.), *A comparative study of satisfaction with life in Europe* (pp. 11-48). Eötvös University Press.
- Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B., & Vogel, D. L. (2007). The experiences in close relationship scale (ECR)-short form: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 187-204.
- West, A. E. (2018). Yetişkin bağlanma stillerinin savunma mekanizmaları ve yaşam doyumuyla ilişkilerinin incelenmesi (Master's thesis, Işık Üniversitesi).
- Whitton, S. W., Stanley, S. M., Markman, H. J., & Johnson, C. A. (2007). Attitudes toward divorce, commitment, and divorce proneness in first marriages and remarriages. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 639-653.
- Yapıcı, M., Çakır, B., & Bulgan, G. (2013). The effects of maternal employment on children's attachment styles. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 1770-1777.
- Yaşa, C., & Yıldırım, M. S. (2019). Ebeveynleri boşanmış yetişkin bireylerin kişilerarası ilişkilerinde bağlanma modelleri ile ayrılma kaygısının ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 267-278.

Yıldırım, F. (2018). Çalışanların iş doyumunu ve yaşam doyumlarının analizi: İki boyutlu bir yaklaşım. *Journal of Management, Marketing and Logistics*, 5(2), 53-61.

Ekler

Ek 1. Katılımcı Bilgilendirme Formu

Bu araştırma, Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Beril AFŞAR tarafından ve yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Çalışmanın amacı 0-6 yaş döneminde annesi çalışmış olan yetişkin bireylerin ve 0-6 yaş döneminde annesi çalışmamış olan yetişkin bireylerin yakın ilişkilerindeki yaşantılarının, bağlanma stillerinin ve yaşam doyumlarının incelenmesidir. Araştırmada sizden tahminen 25-30 dakika ayırmanız beklenmektedir. Öncelikle bilgilendirilmiş onam formu ve kişisel bilgi formu doldurtulacaktır. Daha sonra Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği uygulanacaktır. Sorulara eksiksiz yanıt vermeniz araştırmanın doğru değerlendirilebilmesi için oldukça önemlidir.

Araştırmaya katılım gönüllülük esasına bağlıdır ve istediğiniz zaman herhangi bir yaptırım olmadan araştırmadan çekilebilirsiniz. Vermiş olduğunuz cevaplar tamamıyla gizli tutulacak olup sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Çalışmadan elde edilen bilgiler bireysel olarak değil, toplu bir şekilde değerlendirilecek ve bilimsel yayımlarda kullanılacaktır. Araştırma hakkında daha fazla bilgi almak için veya herhangi bir endişeniz olursa bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

Aşağıda bulunan anketi doldurarak, araştırmaya katılmayı kabul etmiş olacaksınız.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı:

Psk.Beril AFŞAR

Mail: berilafsr@gmail.com

Klinik Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Araştırma Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Hande Çelikay Söyler

Mail: hande.celikay@neu.edu.tr

Klinik Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

Ek 2. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma Yrd. Doç. Dr. Hande ÇELİKAY SÖYLER danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Programı öğrencisi Psk. Beril Afşar tarafından gerçekleştirilen bir tez çalışmasıdır. Bu araştırmada “0-6 yaş çocukluk döneminde annesi çalışan ve çalışmayan bireyler incelenecektir. Çocukluk döneminde annesi çalışmış olan yetişkin bireylerin ve çocukluk döneminde annesi çalışmamış olan yetişkin bireylerin yakın ilişkilerindeki yaşantılarının, bağlanma stillerinin ve yaşam doyumlarının incelenmesi.” amaçlanmıştır. Öncelikle bilgilendirilmiş onam formu ve kişisel bilgi formu doldurtulacaktır. Daha sonra Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu, Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği uygulanacaktır. Çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Toplanan veriler sadece akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Çalışmadan istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrıldığınız durumda sizden toplanan veriler veri tabanımızdan silinecektir. Konu ile ilgili herhangi bir sorunuz olursa bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

Yukarıda amacı ve konusu belirtilmiş olan araştırmayla ilgili açıklamayı okudum ve aşağıda adı geçen araştırmacı tarafından bilgilendirildim. Katılmam istenilen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladığımı beyan ediyorum.

Aşağıya imzanızı atarak çalışmaya katılmış olursunuz.

İmza

Tarih

Araştırmacı: Psk. Beril Afşar

Mail: berilafsr@gmail.com

Araştırma Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hande Çelikay Söyler

Mail: hande.celikay@neu.edu.tr

Ek 3. Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz nedir?

- KADIN
 ERKEK
 DİĞER

2. Yaşınız kaç?

- 18-25
 26-33
 34-41
 42-49
 50+

3. Medeni durumunuz nedir?

- BEKAR
 EVLİ
 İLİŞKİSİ VAR
 BOŞANMIŞ
 DUL

4. Gelir düzeyiniz nedir?

- DÜŞÜK
 ORTA
 YÜKSEK

5. Eğitim düzeyiniz nedir? (Lütfen en son bitirdiğiniz okula göre işaretleyiniz.)

- İLKOKUL
 ORTAOKUL
 LİSE
 LİSANS
 YÜKSEK LİSANS/ DOKTORA

6. 0-6 Yaşlarındayken bakımınızı kim verdi?

_____

7. 0-6 yaş döneminizde anneniz çalışıyor muydu?

- Çalışıyordu
 Çalışmıyordu

8. 0-6 yaş döneminizde babanız çalışıyor muydu?

Çalışıyordu

Çalışmıyordu

9. Kaç kardeşiniz var?

---

10. Bakım vereninizle aranızdaki ilişki nasıldı?

İYİ

ORTA

KÖTÜ

11. Kaç bakıcı değiştirdiniz?

Ek 4. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu

AÇIKLAMA: Lütfen aşağıdaki sorularda belirtilen durumların sizi ne ölçüde tanımladığını belirtiniz. Lütfen her soru için sadece bir seçeneği işaretleyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmayınız.

1-Hiç katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kısmen katılıyorum,

4-Çok katılıyorum, 5-Tamamen katılıyorum

1. İhtiyaç duyduğumda romantik ilişki yaşadığım kişinin yardımına başvurmak benim için faydalı olur.*	①	②	③	④	⑤
2. Romantik ilişki yaşadığım kişi tarafından sevildiğime ilişkin çok fazla güvence beklerim.	①	②	③	④	⑤
3. Romantik ilişki yaşadığım kişiye yakın olmayı istememe rağmen kendimi geri çekmeye devam ediyorum.	①	②	③	④	⑤

Ek 5. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği

YETİŞKİN YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (YYDÖ)						
<i>Sevgili katılımcılar,</i> Bu ölçek, yaşamınızla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte 21 madde bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Okuduğunuz maddeye ne derecede katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Seçeneklerinden size uygun gelen seçeneği çarpı işareti (X) ile belirtiniz. Bütün maddelere tepkide bulununuz. Ölçek üzerine adınızı ve adresinizi yazmayınız. Duyarlılığımız için teşekkür ederim. Cinsiyet: K ( ) E ( ) Yaş :		Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Kısmen Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
		1. Hayatımdan memnunum.	( )	( )	( )	( )
2. Hayat şartlarım mükemmel.	( )	( )	( )	( )	( )	
3. Hayatım, çoğu arkadaşımın hayatından daha iyidir.	( )	( )	( )	( )	( )	

Ek 6. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

ÜÇ BOYUTLU BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.	☐	☐	☐	☐	☐
2	Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
3	Karar alırken kimseyi önemsemem.	☐	☐	☐	☐	☐

Ek 7. Ölçek İzinleri

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu İzin Gelen Kutusu x

beril <berilafsr@gmail.com>

Alici: msavci

25 Kasım Cum 13:20 (2 gün önce)

Merhabalar hocam ben Beril Afşar. Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamaya başlayacağım tez için izniniz olursa Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nu kullanmak istiyorum. Sağlıklı günler dilerim.

MUSTAFA SAVCI

Alici: ben

25 Kasım Cum 13:27 (2 gün önce)

Merhaba Beril,
Tabi ki, ölçeğimizi kullanmanızdan memnuniyet duyuyorum.
Çalışmanızda başarılar dilerim.

beril <berilafsr@gmail.com>, 25 Kas 2022 Cum, 14:21 tarihinde şunu yazdı:

Merhabalar hocam ben Beril Afşar. Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamaya başlayacağım tez için izniniz olursa Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nu kullanmak istiyorum. Sağlıklı günler dilerim.

--

Mustafa Savcı, PhD

Faculty of Education,
Department of Guidance and Psychological Counseling
Firat University | Elazığ / Turkey
+90424237000-4892
<http://www.firat.edu.tr/>

Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği İzin Gelen Kutusu x**beril** <berilafsr@gmail.com>

Alıcı: ikabapdr

25 Kasım Cum 13:22 (2 gün önce)

Merhabalar hocam ben Beril Afşar. Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamaya başlayacağım tez için izniniz olursa Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği'ni kullanmak istiyorum. Sağlıklı günler dilerim.

İlker Kaba

Alıcı: ben

25 Kasım Cum 14:26 (2 gün önce)

Merhabalar,
İlgili kaynak gösterme kurallarına uymanız kaydıyla YYD Ölçeğimizi çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Kolaylıklar dilerim.

Dr. İlker KABA

Doktor Psikolojik Danışman / Guidance Counselor, PhD.

Yurt İçi Üniversite Danışmanı / Turkish University Counselor

Tarsus Amerikan Koleji / Tarsus American College, Mersin

e-mail: ikaba@tac.k12.tr

Tel: 05436918754

beril <berilafsr@gmail.com>

Alıcı: evrenenzen

25 Kasım Cum 13:16 (2 gün önce) ★ ↶ ⋮

Merhabalar hocam ben Beril Afşar. Yakın Doğu Üniversitesinde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrenciyim. Hazırlamaya başlayacağım tez için izniniz olursa Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'ni kullanmak istiyorum. Sağlıklı günler dilerim.

evren erzen

Alıcı: ben

26 Kasım Cmt 13:47 (23 saat önce) ☆ ↶ ⋮

Merhabalar

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyuyorum. Ölçekle ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

İyi çalışmalar

Dr. Evren ERZEN

Ölçekte her bir bireyin bağlanma stili ayrı ayrı belirlemeyi amaçlıyorsanız bir bireyin sahip olduğu en yüksek bağlanma stili puanını belirliyorsunuz ve o kişi hangi bağlanma stili en yüksek puanı aldıysa o bağlanma stiline sahip olarak kabul ediliyor. Eğer bireyin bağlanma stiliyle sürekli verileri analize sokacaksınız her bir bağlanma stili için toplam puanını almanız yeterli olacaktır. Burada dikkat edilecek tek nokta tüm bağlanma stillerinin ayrı ayrı toplam puanlarının alınmasıdır. Üç stili de toplayıp tek bir puan elde edilmesi mümkün değil. Çünkü boyutlardan ikisi negatif birisi pozitif.

Windows için [Posta](#) ile gönderildi

Gönderen: beril <berilafsr@gmail.com>

Gönderildi: Friday, November 25, 2022 2:16:35 PM

Ek 8. İntihal Raporu

ORJİNALLİK RAPORU

% 13	% 12	% 3	% 6
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 7
2	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
3	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	% 1
4	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
5	cdn.duzce.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	Submitted to Girne American University Öğrenci Ödevi	<% 1
7	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
8	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
9	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1

10	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
11	Submitted to (school name not available) Öğrenci Ödevi	<% 1
12	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
13	tekedergisi.com İnternet Kaynağı	<% 1
14	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	<% 1
15	acikerisim.sakarya.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
16	Submitted to Uludag University Öğrenci Ödevi	<% 1
17	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	<% 1
18	abakus.inonu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
19	studylib.net İnternet Kaynağı	<% 1
20	tip.baskent.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
21	PAKSOY, H Mustafa and ERSOY, Nazlı. "Antalya'da Faaliyet Gösteren Dört ve Beş	<% 1

Yıldızlı Otel İşletmelerinde İnovasyon ve İşletme Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma",
Gaziantep Üniversitesi, 2016.

Yayın

22

kutuphane.kku.edu.tr
İnternet Kaynağı

<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart üzerinde

Özgeçmiş

Ad Soyad: Beril AFŞAR

Doğum Tarihi/Yeri: 24.04.1998 UŞAK/TÜRKİYE

Araştırması İlköğretim, Ortaöğretim ve Lise eğitimini Uşak'ta tamamlamıştır. 2016 yılında Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi İngilizce Psikoloji bölümüne başlamıştır. 2016-2017 yılında hazırlık eğitimini tamamladıktan sonra lisans eğitimini 2021 yılında mezun olmuştur. 2021 yılında Yakın Doğu Üniversitesi'nde Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans bölümüne başlamıştır ve tez sürecindedir. 2017 yılında Ada Eğitim ve Akademi tarafından düzenlenen Psikoloji ve Kariyer Zirvesi'ne katılım sağlamıştır. Fatih Portakal, Psk. Arif İlker Şahin, Uzm. Psk. Yazar Ümit Akçakaya ve Dr. Figen Yaman Lesinger tarafından kariyer planlama ve zor koşullar altında kariyer yönetimi konularını içeren zirvedir. 2019 yılında Akansel Eğitim Danışmanlık tarafından düzenlenen Zirve Psikoloji Kıbrıs Semineri'ne katılım sağlamıştır. Akılcı duygu kontrolü, sosyal psikoloji üzerinde madde bağımlılığı ve sigara bağımlılığının çocuk gelişimi üzerine etkileri konularını içeren bir seminerdir. 2021 yılında MMPI Uygulacısı Eğitimi'ni almıştır. Minnesota çok yönlü kişilik envanteri bireyin kişilik özelliklerini değerlendiren bir testtir. 2022 yılında Chemical Dependency Counseling Cyprus Mental Health Institute'nün düzenlemiş olduğu Prof. Dr. Mehmet Çakıcı ve Prof. Dr. Ebru Çakıcı tarafından verilen 150 saatlik madde bağımlılığı danışmanlığı eğitimini tamamlamıştır. 2023 yılında Bilişsel ve Davranışçı Terapiler eğitimine başlamıştır. Temmuz 2023 tarihinde bitecek olan, Prof. Dr. Ebru Şalcıoğlu tarafından verilen 100 saatlik ruh sağlığı sorunlarının tedavisini içeren eğitimidir.

Beril AFŞAR

Etik Kurul Onayı

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

20.03.2023

Sayın Beril Afşar

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2023/1477 proje numaralı ve **"0-6 Yaşında Annesi Çalışan ve Çalışmayan Bireylerin Yakın İlişkilerindeki Yaşantılarının, Yaşam Doyumlarının, Bağlanma Stillerinin İncelenmesi"** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "A. KİRAZ".

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü